

Kontaktten

Ericsson
LM

Nr 1

1950

LM-ARNAS TIDNING

LM-arnas tidning

Ansvarig utgivare: Hugo Lindberg
Redaktör: Sigv. Eklund, tel. 453
Red.-sekr.: Sten Stomberg, tel. 457

Redaktionskommitté:

Herman Berglund, Vtv, tel. 475
John Ericsson, Vkc, tel. 633
Ragnar Göransson, Vta 16, tel. 258
Sigge Ringberger, Vta 27, tel. 727

Lokalredaktörer:

H Adenby, Ermi, tel. 83; E Hellström, Sieverts Kabelverk, tel. 319; B Westerlind, SER, tel. 344; S von Melsted, SRA, tel. 211; M Steiner, Kabelverket, Älvsjö, tel. 31; H Fries, Alpha, tel. 15; K Wäsfelt, SIB, tel. 569. P Nyhult, RIF, tel. 109; C G Löfgren, FOB; E Wandel, GR; U Swenson, Katrineholm; U Erling, Söderhamn; O Arvidsson, Norrtälje; B Pettersson, Karlskrona

Omslagsbild:

Glädjen stod högt i tak då ca 200 barn dansade ut julen vid en barnfest som gick av stapeln vid Ermi. När trollkarlen förvände synen på det ungdomliga auditoriet var det idel förvånade ansikten han mötte.

Ur innehållet:	Sida
Djupfrysta packrum — islossning efterlyses	3
Ur besöksboken	4
Fest för 500 000:de väljaren	5
Snabbtripp på kurvig landsväg ..	5
Kotletten besegrar sillbullen.....	6
LME-studier	6
Guldmedaljfesten	7
Våra Lucior	8
Fjölåret var gott skottår.....	8
Leydenflaskan i new look.....	9
LME öppnar radioförbindelse i Colombia	12
Sameuppsinnare på Radiobolaget	14
Titelbortläggning	16
Snabbkamera gör sekunder till minuter	17
Idrotten och familjelivet.....	18
Telefontrafiken vid LME:s växlar ökar.....	19

Doktorsdisputation

För teknologie doktorsgrads vinnande disputerar civilingenjör Christian Jacobæus den 24 februari på Kungl. Tekniska Högskolan över en avhandling, betitlad »A Study on Congestion in Link Systems». Opponenten blir docent Conny Palm, överingenjör S A Karlsson, Helsingfors, och civilingenjör Sune Lundquist.

Försäkring för olycksfall utom arbete

Överenskommelse har träffats mellan berörda parter beträffande tjänstemännens vid LME försäkring för olycksfall utom arbetet. Det har därvid bestämts, att försäkringen fortfarande skall tecknas av bolaget kollektivt för samtliga tjänstemän vid Huvudfabriken.

Premien är kr 11:50 per år, och försäkringen omfattar följande förmåner:

Dagersättning i högst 2 år (karenstidens längd beroende på vederbörandes sjuklönevillkor, dock högst 2 mån.)	10:—
Erättning vid dödsfall	10 000:—
Ersättning vid invaliditet, 100 %	20 000:—
Läkekostnadsersättning (utan karenstid) upp till per dag	5:—

LME:s Kristliga Kamratkrets

En kristen kamratkrets har bildats vid Huvudfabriken i Midsommarkransen. Ett 20-tal kristna LM-are samlades och beslöt att oberoende av samfundsgränser bilda en kristen klubb. I den interimstyrelse, som tillsattes för att utarbeta arbetsprogram, valdes bl. a. ing. E Fernholm, YksC, och fröken V Zamuhl, Vtk.

Rifas tjänstemannaklubb

har hållit årsmöte, varvid styrelsen fick följande utseende: Ordf. herr Erik Svensson; v. ordf. ingenjör Björn Loman; sekr. fröken Marianne Frånzén; kassör ingenjör Rolf Ordell och klubbmästare ingenjör Rune Modin. På sammanträdet utsågs även styrelsesuppleanter, revisorer, uppbornsmän, studieombud och skyddskommitté. I skyddskommittén ingår ingenjör Verner Anvårn, ingenjör Erik Carlsson och fröken Maj Berg.

Manuskript

till nästa nummer av Kontakten bör vara redaktionen tillhanda senast den 15 mars.

Kollektiv reseolycksfallsförsäkring

Bolaget har hos Lloyds i London tecknat en kollektiv reseolycksfallsförsäkring gällande fr. o. m. den 1 januari 1950. Försäkringen täcker olycksfallsrisker under tjänsteresor till lands, till sjöss och i luften för följande personal:

a) tjänstemän och montörer anställda i moderbolaget eller svenska dotterbolag och filialfabriker vid tjänsteresor från Sverige till utlandet, till Sverige från utlandet och i utlandet;

b) tjänstemän och montörer, som äro utsända från Sverige och stationerade i utlandet, vid resor från stationeringslandet till annat land och vice versa samt i annat land än stationeringslandet.

Vid s. k. round-trip, dvs. resa från en ort i Sverige eller det land, där resenären är stationerad, till en eller flera orter i andra länder och återkomst till avresorten inom 6 månader, täckas olycksfallsriskerna såväl under själva vistelsen i fortskaffningsmedel som under uppehåll på en ort. Vid annan tjänsteresa täckas olycksfallsriskerna under vistelsen i fortskaffningsmedel samt även under tillfälliga uppehåll i resan med den inskränkningen att som en resa får betraktas en restid inkl. uppehåll av högst 6 månader. Olycksfallsrisker under montörernas yrkesarbete täckas icke av försäkringen.

Någon särskild anmälan behöver icke göras av resenären för att försäkringen skall träda i kraft.

Ersättning till den försäkrade eller dennes rättsinnehavare utgår vid olycksfall medförande dödsfall eller invaliditet enligt grunder, som i stort sett äro lika dem i svenska olycksfallsförsäkringar. Vid dödsfall utgör ersättningen dubbla årslönen avrundad till närmast högre 5 000-tal kronor, dock högst 75 000 kronor. Vid invaliditet beräknas ersättningen på dubbla dödsfallsbeloppet, alltså högst 150 000 kronor vid 100 % invaliditet. Enligt de beskattningsregler, som för närvarande gälla i Sverige, äro utfallande försäkringsbelopp fria från inkomstskatt. Med anledning av att denna reseolycksfallsförsäkring tecknats, upphöra bestämmelserna i nu gällande resereglemente beträffande livförsäkring att gälla. Dessa ha inneburit, att livförsäkring (undantagsvis olycksfallsförsäkring) tecknats för den resande på bolagets bekostnad till ett belopp motsvarande två gånger den fasta årslönen, dock högst 50 000 kr, vid resor till utomeuropeiska länder. Dylik försäkring har dock icke bekostats, om resan förorsakats av anställning i det främmande landet. Vad som i resereglementet i detta sammanhang stadgas om s. k. tropiktillägg utgår även, då sådana tillägg för närvarande icke fordras av försäkringsbolagen.

Ny VD vid Radiobolaget

Till verkställande direktör i Svenska Radioaktiebolaget fr. o. m. den 1 januari 1950 har utsetts överingenjör Hugo Blomberg. Direktör Blomberg har tillvidare också överinsendett över LME:s utvecklingsavdelning, för vilken han sedan dess bildande varit chef.

Chefsbyte i Rio de Janeiro

Direktör Gösta Piculell har tillträtt befattningen som chef för såväl Ericsson do Brasil (EDB) som Empresa Sul Americana de Telefones S. A. (EST).

Direktör Sven Friberg har rest till Montevideo, Uruguay, för att bearbeta denna marknad och omhänderta bildandet av ett nytt dotterbolag i detta land.

pas under LM:s allmänna exportlicens. Valutan erbjöd icke heller några svårigheter, faktureringen skulle ske i kronor. Men den argentinska importlicensen saknades. Varför? Argentina led brist på kronor eller valutor, med vilka kronor kunde köpas. Man hade kanske en del andra valutor, såsom t. ex. franska francs, men dessa kunde Sverige inte acceptera.

För att råda bot på svårigheterna slöt man så ett betalningsavtal mellan Sverige och Argentina, och därmed skulle saken vara klar. Detta var hösten 1948, då vår låda redan hade 6 månader på nacken i packrummet. Men varför står den då fortfarande kvar där? Svaret är inte lätt att finna. Inom ramen för avtalet fick nog Argentina en del kronor som resultat av svenska inköp av argentinska varor, men dessa kronor disponerades vederbörande i Argentina till något annat än just vår låda, och någon importlicens fick man inte.

Forskar man vidare i den omfattande korrespondensen angående lådan och dess många kamrater, växer där fram bilden av en djungel av valutaproblem, obalanser i handeln mellan Sverige, Argentina och flera andra länder, statsdirigerad utrikeshandel i Argentina, och politik. Under tiden har det arbetats frenetiskt på många håll, man har skrivit inlagor och utredningar och fyllt i formulär, man har plåderat och uppvakat lämpliga personer, man har korresponderat och telegraferat, slitit sig i håret eller svurit, var och en efter sin läggning, och pappershögen har hela tiden bara vuxit och vuxit. Men lådan står fortfarande kvar, och där får den stå tills papperskvarnarna malt färdigt och trycket från olika håll blivit så stort, att importlicensen en dag verkligen blir beviljad och lådan äntligen kommer iväg.

Ur besöksboken

En fransk delegation med chefen för franska telegrafstyrelsen i spetsen (längst t. v.) har studerat tillverkningen vid Huvudfabriken i Mid-sommarkransen. (Bilden ovan.)

I sällskap med sari-klädd fru har indiern Iyer Ganapati från Institute of Science i Bangalore gjort en rundvandring i fabriken vid Mid-sommarkransen. Här ses han skriva sitt namn i gästboken.

Men så långt har vår argentinska låda ännu inte kommit. I november 1949 stod det i tidningen, att Argentina dragit upp nya riktlinjer för sin utrikeshandel. Beträffande importen indelades de olika länderna i tre grupper, av vilka grupp 1 var tämligen gynnad, grupp 2 fick med en del varor och grupp 3 blev strykpojke. Sverige kom i grupp 2, men i grupp 1 kom de övriga skandinaviska länderna. Hade dessa länder skött sina förhandlingar bättre än vi? Det kunde man fråga.

Från svensk sida satte man då igång med en aktion, som resulterade i att vi kom upp i grupp 1 med rätt att an hålla om importlicenser till Argentina före den 15 december 1949. Om licenserna kommer att beviljas, vet man däremot inte. Det beror på handelsbalansen mellan de två länderna. Vi måste köpa mer argentinska varor.

Under tiden står vår låda kvar i packrummet. Personalen tittar snett på den och börjar önska den dit pepparn växer, och verkställande direktören tittar snett på siffrorna. Papperskvarnarna maler och många personer är sysselsatta med improduktivt arbete för att finna svar på frågan varför lådan fortfarande måste stå där. Man kommer osökt att tänka på sin barndoms ramsa om gubben, som skulle dra upp rovan...

Vår låda kostar en hel del mera nu. Kvarnarna maler inte gratis, lagring kostar pengar och räntekostnaderna ökar. Improduktiva utgifter.

Hur skall man då få fart på lådorna hos LM, hos Asea, Separator, Elektrolux och många andra företag, som tillverkar produkter, i vilka en större del av priset utgöres av arbete. Här bör anmärkas, att mera råvarubetonad export såsom av skogsprodukter, malm och liknande ej lider lika mycket, då omloppstiden mellan order och leverans är kort och affärerna följaktligen lättare kan passas in i handelsavtalens korta livstider. Dessutom anses nämnda varuslag vara mer outhärliga. Man måste framförallt försöka bli av med de bilaterala handelsavtalens tvångströja och sträva mot multilateral handel, dvs. handelsfrihet mellan länderna eller åtminstone en grupp länder.

För hundra år sedan sade den kände engelska statsmannen Disraeli »There was never invented a more pernicious device, than treatises of commerce» eller fritt översatt »Handelsavtal är den mest skadliga uppfinning som någonsin gjorts». Disraeli var frihandlare. Frihandel har varit ett impopulärt begrepp för vår tids anhängare av statsdirigering på världshandels område. Utvecklingen går dock på nytt mot friare former för utrikeshandeln, då erfarenheten de senaste åren med skrämmande tydlighet visat, att världen icke kan klara de oerhörda problem, som vuxit upp med regleringsväsendets frodiga djungel. Ett steg i rätt riktning är dock den frilistning av importen, som nu görs gentemot ett antal länder, en åtgärd, som utan tvivel kommer att temporärt skadligt påverka vår handelsbalans. Medicin smakar i allmänhet illa, men detta till trots måste den tolereras.

Nå, när kommer då äntligen vår låda iväg? Ja, inte vet jag, men för närvarande hoppas vi på våren. Det kanske blir som med vårmältningen. Först är det bara små rännilar, sedan börjar det porla i bäckarna, och till sist löser vårsolen ut en mäktigt brusande flod. Vi behöver en världshandels islossning, som befriar oss från regleringen, papperskvarnarna och de djupfrysta lådorna i packrummen!

S T Åberg

Fest och fanfar för 500 000:de 500-väljaren

Med tacktal, taktslag, tårtor och förlängd kafferast firades tredjedag jul ett märkligt jubileum vid Huvudfabriken i Mid-sommarmarkransen. Den 500-linjersväljare, som hade tillverkningsnumret 500 000, blev då färdig, och detta celebrerades med en högtidlighet i tjänstemannamatsalen.

I denna deltog förutom en del representeranter för ledningen samtliga på Vta 19 och 36, som varit sysselsatta med att tillverka jubileumsexemplaret.

Direktör Helge Ericson tog plats vid långbordet, där han på sin högra sida hade fröken Elsa Olsson, Vta 36, som hållit på i 12 års tid med att sätta ihop väljare, och på den andra sidan »Paris-Johnsson», Vta 19, som har 23 års vana vid tillverkningen. Förman Olof Wedlund

På den övre bilden betraktas jubilarer av fr. v. direktör K Käell, fröken Karin Rudberg Vta 36, ingenjör Nils Palmgren, fru Ingrid Luthman och Sigvard Sandberg, Vta 19. Direktör Helge Ericson studerar på bilden nedan väljarens inskription, medan Axel Johnsson, Vta 19 ser på.

överlämnade den 500 000:e väljaren till direktör Ericson, som i ett anförande uttalade den förhoppningen, att det inte skulle dröja så länge innan det 1 000 000:e exemplaret skulle lämna fabriken.

Direktör Knut Käell gav därefter en livfull skildring över hur det gick till när 500-linjersväljaren såg dagens ljus efter ett intensivt experimentarbete. De första telefonstationerna med 500-linjersväljare levererades år 1923, och väljaren hävdar sig fortfarande väl i konkurrensen med andra väljartyper på världsmarknaden. Denna unika LM-produkt finns nu installerad i automatiska telefonstationer i så gott som hela världen. Undantag är huvudsakligen Nordamerika och Tyskland. Skellefteå är den nordligaste punkten, dit jubilarer hittat, och Marton på Nya Zeeland den sydligaste.

Populärt sagt, fortsatte dir. Käell, skulle man kunna likna 500-linjersväljaren vid en telefonrobot, som dock arbetar betydligt snabbare och säkrare än sin mänskliga förebild. Vid manuell skötsel räknar man med ungefär 5 procents fel. Gör 500-linjersväljaren fel vid 2 tiondels procent av antalet kopplade samtal anser man den misslyckad. Dessutom kostar 500-väljaren mindre i drift och fordrar ingen sömn.

Sedan direktör Ericson utbringat ett kraftigt besvarat fyrfaldigt leve för jubilarer och alla dem som medverkat till dess och dess föregångares tillkomst, lät man kaffet och doppet sig väl smaka.

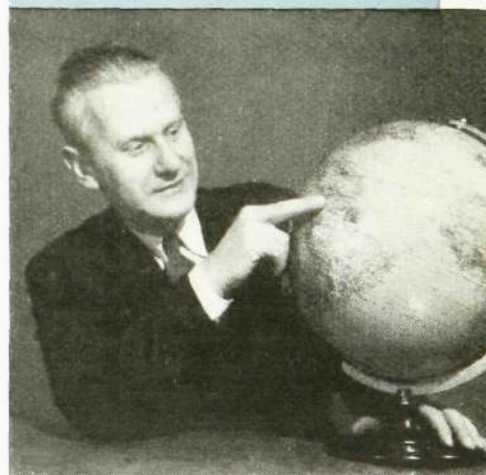
Snabbtripp på kurvig landsväg

De vita bladen i ingenjör Göte Fernstedts pass är lätt räknade. Sydamerikanska visumstämplor trängs med passpolisens noteringar och valutamyndigheternas anteckningar.

— Förra gången jag var ute och reste — det var en längre tripp till de olika staterna på det västra halvklotet — måste jag byta ut mitt pass efter fem månader då det var fullstäplat, säger ing. Fernstedt, som strax före jul återkom efter en sydamerikansk visit. Men den här gången var det endast fråga om en snabbresa till Venezuela, och därför behövde jag inte vara försedd med så stora mängder legitimationspapper. I La Guaira möttes jag av ingenjör Ivar Hilfing, chefen för Compania Anonima Ericsson i Venezuela, som i sin bil körde mig på en av världens kurvikaste vägar till huvudstaden, Caracas. Fågelvägen är avståndet mellan de båda städerna endast 8 km, men på grund av de stora höjdskillnaderna slingrar sig vägen i otaliga serpentin, så att den blir 33 km, som det tar en och en halv timme att avverka.

I Caracas fungerar Birger Ceder som ekonomichef, och förman Hans Erik Anflo håller på med projektering av nät och linjer. Dessa är inte de enda LM-arna där nere. I staten Tachira, som ligger 3 dagsresor per bil in i västra delen av landet mot gränsen till Colombia, håller vi för närvarande på med att montera ett flertal lokaltelefonanläggningar, såväl automatiska som manuella, och bland de större kan nämnas centralen i staden San Cristóbal. Arbetschef där är ingenjör Adolf Garnier, en gammal italiensk LM-tjänsteman, och chef för stationsbygget är verkmästare Ivar Pettersson, vanligen kallad »Ivar-Pelle». Vidare arbetar där Bernt Ångman, Hans Andersson, Roland

»Just här går en av världens kurvikaste landsvägar», säger ingenjör Göte Fernstedt, när han på en jordglob pekar ut resrouten för sin senaste sydamerikanska resa.

Kotletten besegrade sillbullen

Matrådet vid HF ordnade i slutet av november 1949 en omröstning bland de anställda i Midsommarkransen för att utvärdera vilka maträtter, som äro mest resp. minst omtyckta.

Som underlag härför hade SARA, som omhänderhar restaurangrörelsen, utarbetat en lista upptagande 157 olika rätter, vilka sammanställdes på en »röstsedel», som medgav möjlighet att dels rösta på de rätter, som äro särskilt omtyckta, dels stryka icke omtyckta. 1550 personer använde tillfället att giva uttryck åt sin mening hur matsedeln bör se ut.

För att snabbt få en översikt av resultatet har man i första hand efter Gallupmodell gjort en stickprovsberäkning, som vid kontroll även visat sig vara tillförlitlig. Resultatet föreligger nu och ger som väntat en förkrossande majoritet för köttätarna. Fläskkotletten blev nr 1 med 69,2 % ja-röster, följd av ugnstekt skinka med äppelmos, 63 %, och biffstek med lök, 56,8 %. Väl placerade ligga också ugnstekt fläskkarré, 53,5 %, kokt kalv med dillsås, 46,5 %, samt kokt kall rimmad skinka med potatispuré, 44,5 %. En noslängd skiljer därefter ugnsläskpannkaka med äppelmos från strömmingsflundra med potatispuré och stekt fläsk

Pettersson och Folke Eriksson. De båda sistnämnda är inte LM-are utan anställda där ute. Inom den närmaste framtiden kommer staben av svenskar att utökas avsevärt, fortsätter ing. Fernstedt, ty ändamålet med min resa till Venezuela var att hjälpa till med slutförandet av ett större tilläggskontrakt till det baskontrakt, som tecknats med landets regering den 30 mars 1948.

— Myndigheterna i Venezuela har under de senaste åren lagt ner stor energi på nydaningsarbeten; vägar bygges och hus växer upp med nästan oanad hastighet. påpekar ing. Fernstedt. Caracas stadsbild har på senare tid undergått en märkbar förändring. Så t. ex. dras nu tvärs igenom staden en 40 meter bred aveny, som byggs i två våningar. Alla korsningar förläggs till olika plan för att trafiken skall löpa fram smidigt. Detta trafikstråk kommer att kallas Avenida Bolivar, efter norra Sydamerikas store frihetshjälte, Simón Bolivar. En sådan lösning av trafikproblemen är inte något speciellt för Caracas, slutar ing. Fernstedt, utan liknande projekt är även i gång i Buenos Aires, Rio de Janeiro och andra sydamerikanska städer.

Matrådet församlat till överläggningar. Fr. v. herr Erik Engström, Vta 11, ingenjör Torsten Hällström, Cd, fröken Elsa Simlund, Sara, herr Anders Kärnekull, PC (ordförande), inspektör Oscar Lindwall, Sara, fru Ruth Göhlberg, Pk, fru Julia Melander, Sara.

LME-studier

Studieavdelningen har till uppgift att hjälpa alla som vill studera vidare inom sitt yrke att välja lämpliga kurser eller få lämpliga kontakter med skolor etc. De som arbeta vid HF i Midsommarkransen har natur-

ligtvis lättast att fråga studieavdelningen till råds i sådana saker. För att underlätta kontakten med studieavdelningen för dem, som äro anställda vid våra filialfabriker eller dotterföretagen, har sedan flera år tillbaka fungerat särskilda studieombud, som på begäran lämnar ut studieprogram och hjälper på andra sätt i dessa frågor. Dessa studieombud äro:

		Lokaltelefon
Ing. R Nordell	Sieverts Kabelverk	151
Ing. A Lundborg	AB Alpha	61
Ing. O Ohrlander	Svenska Radioaktiebolaget	177
Ing. M Björklund	L M Ericssons Mätinstrument AB	88
Ing. Ernst Jonason	AB Svenska Elektronrör	309
Ing. C G Löfgren	L M Ericssons Försäljnings AB	42
Kamrer R Ödman	L M Ericssons Driftkontroll AB	96
Ing. A Gartnäs	Aktiebolaget Ermex	49
Herr K Ekelöf	Telesignalfabriken, GR	158
Ing. T Bohlin	AB Rifa	130
Herr M Steiner	Kabelverket, Älvsjö	31
Ing. S Jönsson	Filialfabriken i Katrineholm	
Ing. B Callmin	» i Karlskrona	
Kamrer I Hillström	» i Söderhamn	

med bruna bönor. Stärkande mat för hårdjobbade personal! Uppräkningen kunde fortsätta. Här må endast ytterligare nämnas bland favoriträtterna på plats oxrullader med gräddsås, grytstek med gurka eller lingon, stekt fläsk med löksås, kokt fläskkorv med potatispuré, kalops med rödbetor samt kokt lamm med dillsås. — Som synes verkar detta nästan för bra för att vara sant. Vart tog fisken vägen och grönsakerna, som skulle hålla figuren slank?

För att få svar på den frågan blir det bäst att gå andra vägen och starta bland dem som fått flesta »nej». Sillbullen med rödbetor, 61,2 % nej, torde knappast kunna hämta sig efter detta dräpdrag även om stallkamraten sillbullen med korint-sås kom närmast. Definitivt bortröstade torde även bräckt fiskfärs med lök och fiskfärs med caprissås vara och likaså flera varianter av fiskfärsläktet. Kokt vitling i alla former får heller inget gott betyg. Blodpudding fick 55,5 % nej, stekt korykaka 53,7 % nej. Detta var endast ett smakprov på resultatet.

På blanketten för studieansökan finnes särskild plats för uppgift om tidigare genomgångna skolor och kurser. Det är viktigt att de som tidigare ej anmält sig eller deltagit i några studier genom Pu fyller i dessa uppgifter ordentligt. I annat fall föreligger risk att man väljer fel kurs, som inte passar ihop med den tidigare utbildningen.

För den yngre kontorspersonalen har Hermods korrespondensinstitut i dagarna iordningställt en ny korrespondenskurs, som kallas »ABC för kontorselever». Kursen, som omfattar 4 lärobrev, behandlar grunderna i kontorskännedom. Den är lättläst och trevligt skriven och försedd med trevliga teckningar. Denna kurs vill jag verkligen rekommendera till alla yngre, som vill lära känna de olika faser i kontorsarbetet.

T Porsander

25 år i bolagets tjänst

På nyårsaftonen samlades tjänstemännen före lunchen till den sedvanliga högtiden i LME:s matsal, då bronsplaketterna utdelades till dem som varit i bolagets tjänst 25 år. Direktör Helge Ericson förrättade utdelningen. De som hämtade sina plaketter var: Förman E Andersson, KV, fröken O. Argenius, Ps, förman E Davids-son, FÖB, fru E Ekman, RMI, förman T Ekstedt, RMX, förman D Eriksson, GR, ingenjör J Frenning, Tp, ingenjör E Fridman, GRTs, fru M Holmberg, KV, förman A Höglund, Vta 12, förman T Johansson, Xsm, herr W Landahl, IkC, för-

T. v. Fru Hetty Thorelli fäster guldmedaljen på 76-åriga »Buller-Olles» rockuppslag. I bakgrunden direktör Helge Ericson. Nedan: Herr W. Landahl, IkC, var en av de 26 LM-are, som tilldelades plaketten på nyårsaftonen. Han gratuleras här av dir. Helge Ericson till utmärkelsen.

Guld till silverhårig medaljör

Det var silver och guld som dominerade vid L M Ericssons medaljfest, som i år ägde rum den 19 december i Gillets festvåning. Tjugofem silverhåriga veteraner fick av styrelsens ordförande, generaldirektör Waldemar Borgquist, mottaga sina guldmedaljer och sedvanliga gratifikationer, medan ett 100-tal inbjudna »jubelmedaljörer», som fick sina utmärkelse-tecken år 1944, när medaljen utdelades för första gången stämde upp med taktfasta applåder.

Medaljörerna voro: Ing. Albert Andersson, ERMI, herr Allan Andersson, Ericsson do Brasil, Rio de Janeiro, förman Ernst Andersson, KV, herr Oscar Andersson, ERMI, herr Gustaf Ekman, Vta 19, förman Sven Fröderberg, Vta 39, ing. Gösta Grönwall, GC, fru Hilma Jansson, Vta 32, kontr. Ture Jansson, K 39, ing. Albin Jonsson, GR/Tt, herr Knut Kuller-

stedt, Vta 30, förman Charles Landén, Trm, revisor Sune Lindahl, LME, herr Knut Lindholm, Vta 07, herr Einar Lindström, Vta 11, avd.-ch. Ivan Lund, FÖB, herr Anton Nilsson, Vta 06, förman Carl Wilhelm Nyström, Vta 07, herr Gustaf Olsson, Vta 11, herr Knut Olsson, Vta 32, förman John Pettersson, FÖB, herr Axel Rydström, Vta 39, herr John Seinert, Vp, ing. Olof Tholén, Xdmk, ing. Axel Tullberg, FÖB.

Efter medaljutdelningen följde middag, där högtidstalet hölls av direktör Helge Ericson och medaljörernas tack frambars av ingenjör Gösta Grönwall, som även berättade om hur han som pojke fick sin första kontakt med företaget och detta resulterade i att han efter några rackartyg måste fly från LM med högsta fart för att undgå portvaktens vrede. Han kom emellertid tillbaka en annan väg än

man G Lindström, Vta 32, fru H Serrander, KV, förman A Stolpe, GR/Vta, förman G Stålholm, RMI, herr B Särneman, FÖB, förman A Törnqvist, GR, och herr H Törnqvist, EvC.

Plaketter hade också tillerkänts följande, som dock ej hade tillfälle att närvara: förman O Andersson, Vtn 51, ingenjör N Berglind, Dfp, förman G Björk, KA, disponent S Burgatz, FM, herr T Larsson, LeI, ingenjör B Lundgren, KHC, och förman S Ström, Vta 14.

den portvakten tänkt sig och han gav några roliga glimtar från sin långvariga tjänst vid LM. Under middagen spelade en ensemble ur LME-orkestern under ledning av musikkdirektör Eric Malmberg och samtliga medaljörer hyllades med var sin vers i den långa bordsvisan.

Efter middagen kom LM:s Lucia, fröken Ulla Johansson, Gk, åtföljd av fyra tärnor, som med ljus och sång spred extra glans över festen. Det blev så småningom sång och musik och flera av medaljörerna visade sig vara framstående historieberättare. Stämningen var hela tiden gemytlig och trevlig, och inte ens dagens äldste medaljör, 76-åriga Gustaf Olsson, »Buller-Olle», hade någon brådska att bryta upp.

Medaljutdelning vid Sieverts Kabelverk

Vid en högtidlighet i tjänstemannamässen den 17 december 1949 utdelades Sieverts Kabelverks förtjänstmedalj i guld med tillhörande gratifikation till kassörskan Gerda Widén, fru Anna Hansson, avd. 27, fröken Ebba Quick, avd. 27.

På vidstående bild tackar fru Anna Hansson direktör Georg Olsson för medaljen.

Amerikas Lucia, Norma Freeman, gästade under sitt Sverigebesök Huvudfabriken, där hon möttes av LM:s Lucia, Ulla Johansson, 5k. På bilden t. h. talar de med varandra i telefon. Den gamla världens Lucia använder en apparat från år 1878, medan nya världens svarar i en av senaste modell. Vid höger var Gun Johansson ljusdrottning (ovan).

Fjolåret var gott skottår

Skytteverksamheten under 1949 var mycket livlig inom Ericsson-koncernen. Den stora tävlingen — »Världens största tävling på en och samma bana på en och samma dag» — kring vilken det största intresset knyttes och för vilken det tränas intensivast, är den årliga *Korporationsskjutningen på Stora Skuggan*. Vid 1949 års skjutningar, i vilka över 6 000 skyttar deltog, representerades Ericsson-koncernen av L M Ericssons Skytteklubb i A-gruppen, i grupp B av Alpha och Sieverts Kabelverk och i grupp C av LME Kabelverk, SER, Rifa och Radiola.

Med den relativt höga lagpoängen 824 blev L M Ericsson i A-gruppen endast 4:e lag, vilket tyder på att konkurrensen blir allt hårdare. Det segrande Spårvägen hade 838 poäng, vilket med en poäng överstiger LME:s gamla rekord, satt 1938. 12 lag i A-gruppen och 3 lag i B-gruppen kom över 800 poäng, vilket får anses som mycket gott resultat.

Sieverts Kabel segrade överlägset i grupp B med 819 poäng, och i år blir det alltså två Ericsson-lag i A-gruppen. Det skulle nog smaka för Sieverts Kabel om de i den stora »Korptävlingen» skulle kunna besegra det i denna tävling så anrika L M Ericsson.

Vid korporationstävlingar i Söderhamn och Katrineholm deltog skyttar från LM-fabrikerna på respektive platser med goda placeringar individuellt och i lag.

För första gången hölls i fjol »Koncern-tävling med koncernmästerskap». Tävlingen gick den 28 augusti på Mälarhöjdens skjutbana med L M Ericssons Skytteklubb som arrangör, och i tävlingen deltog skyttar från de flesta koncernföretagen i Stockholm samt från Katrineholm och Söderhamn.

Lagtävlingen blev en hård och jämn uppgörelse mellan Sieverts Kabel och Söderhamn. Båda lagen uppnådde 355 poäng med sina förutansämda 5-mannalag, varvid Sieverts Kabel segrade på särskiljningsbestämmelser, och således erövrade den första inteckningen i det för tävlingen av direktör Helge Ericson uppsatta vandringspriset. L M Ericssons Skytteklubb gjorde en anmärkningsvärt svag insats med 310 poäng som resultat för 5-mannalaget.

I mästerskapstävlingen segrade E Stenebäck, Sieverts Kabel, med 180 poäng, och blev därmed Ericsson-koncernens förste mästare i gevärsskytte.

Vid den årligen återkommande tävlingen mot *Esselte* segrade L M Ericssons Skytteklubb med 814 poäng mot 799 för *Esselte*.

(Forts. sid. 20)

Våra Lucior gav helgskimmer

Till årets Lucia hade vid Alpha i Uddevalla valts Rut Johansson. Ovan ses hon omgiven av sin uppvaktning. Bilden t. h. visar Kabelverkets Lucia, Astrid Verneresson.

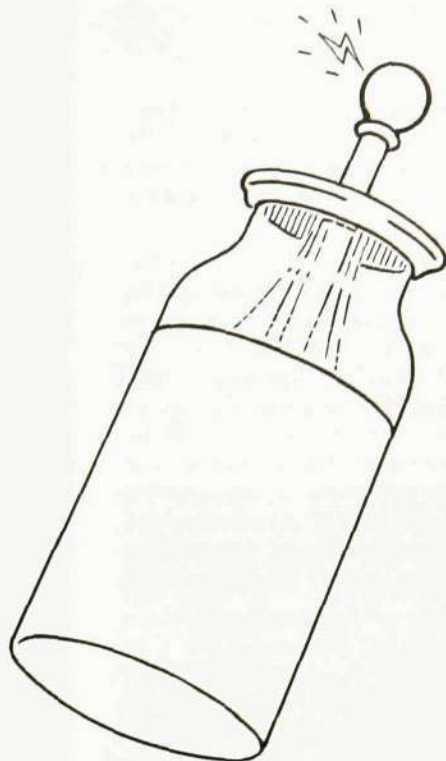
Lucia vid Alpha var Lilian Isaksson (ovan). Vid Katrineholmsfabriken var Karin Karlsson, 5a 52, Lucia. På bilden t. h. ses hon med sina tärnor.

Leydenflaskan

i
new look

Papper och stanniol dansar en yster dans på sina rullar. Lindningsmaskinerna låter som surrande jättehulor, och flinka händer ser till att de tunna metallfolierna och det endast en 100-dels millimeter tjocka papperet löper samman i en jämn och vacker linda i leende fröken *Märta Ljungkvists* surrande maskin, som tillsammans med ett tjugotal liknande står uppställd i Rifas ljusa och luftiga lokaler.

Rifa är ett av de senaste tillskotten i den stora LME-familjen. Företaget är inrymt i en nyuppförd tegelbyggnad med rena och tilltalande linjer och med ett dominerande läge i Ulvsunda. Fastigheten delas med Stockholms Kexfabrik, men Rifa disponerar lejonparten av utrymmet, drygt 9 500 kvadratmeter. Personalen omfattar nu 120 tjänstemän och ca 250 arbetare. Fullt utnyttjade ger lokalerna plats för närmare 450 arbetare.

— En förnämlig julklapp i form av byggnadstillstånd fick vi dagarna före jul 1946 vid årets sista konselj, säger Rifas chef, direktör *Sixten Olstedt*. I januari året därpå togs det första spadtaget, sommaren 1948 var inredningsarbetet så pass långt framskridet att kontorslokalerna kunde tas i anspråk och hösten 1949 sattes tillverkningen igång på allvar.

— Namnet Rifa är inte hämtat från spanskan där det betyder tombola, skyn-dar sig dir. Olstedt att försäkra med ett

roat leende. Det är ett arv från den firma, som startade kondensatortillverkning i Sverige under kriget och inregistrerades under namnet »Radioindustriens Fabriksaktiebolag» (Rifa). I omoderna lokaler vid Kungstensgatan drev firman sin tillverkning. Det var närmast kondensatorbehovet för radioindustrien, som Rifa då tog sikte på att fylla. År 1945 inköptes firman av ASEA, i februari 1946 överlät ASEA hälften av aktierna till L M Ericsson och i februari 1947 övertogs företaget helt av LME.

Rifas tekniska chef, överingenjör *Carl Ake Trapp*, berättar att det huvudsakligast är fyra kondensatortyper, som nu tillverkas i de nya fabrikslokalerna. Allt efter arten av de ingående materialen benämns de pappers-, glimmer-, plast- och elektrolytkondensatorer. Inom den närmaste tiden kommer även att igångsättas tillverkning av keramikondensatorer.

För något mer än 200 år sedan såg den första elektriska kondensatorn dagens ljus. Det var en holländare, som lyckades »fånga elektricitet i flaskor», och hans upptäckt ansågs vara en så viktig milstolpe i forskningens tjänst att dessa flaskor uppkallades efter den nederländska lärdomsstaden Leyden.

Anden i »Leydenflaskan» har visat sig vara mycket livskraftig. Dess konstruktionsprinciper går igen i våra dagars kondensatorer fastän dessa klätts i en mera tidsenlig dräkt.

Leydenflaskan är ut- och invändigt klädd med stanniol, och kan uppladdas elektriskt. Stanniolen från Leydenflaskan går fortfarande igen. Skillnaden är att den nu lindas till en rulle, varvid de båda skikten isoleras från varandra genom papper, eller annat mellanlägg, varpå hela lindan ofta inlägges i en hylsa.

Större delen av denna fabriksbyggnad i Ulvsunda, eller ett utrymme av 9500 m², disponeras av Rifa.

I en aldrig sinande ström föres papperskondensatorerna på monteringsbandet i portioner från arbetsplats till arbetsplats.

I många former...

Kondensatorn är en av de tre primära byggstenarna inom elektrotekniken, där de övriga två är spole och motstånd. Dess användningsområde är mångskiftande.

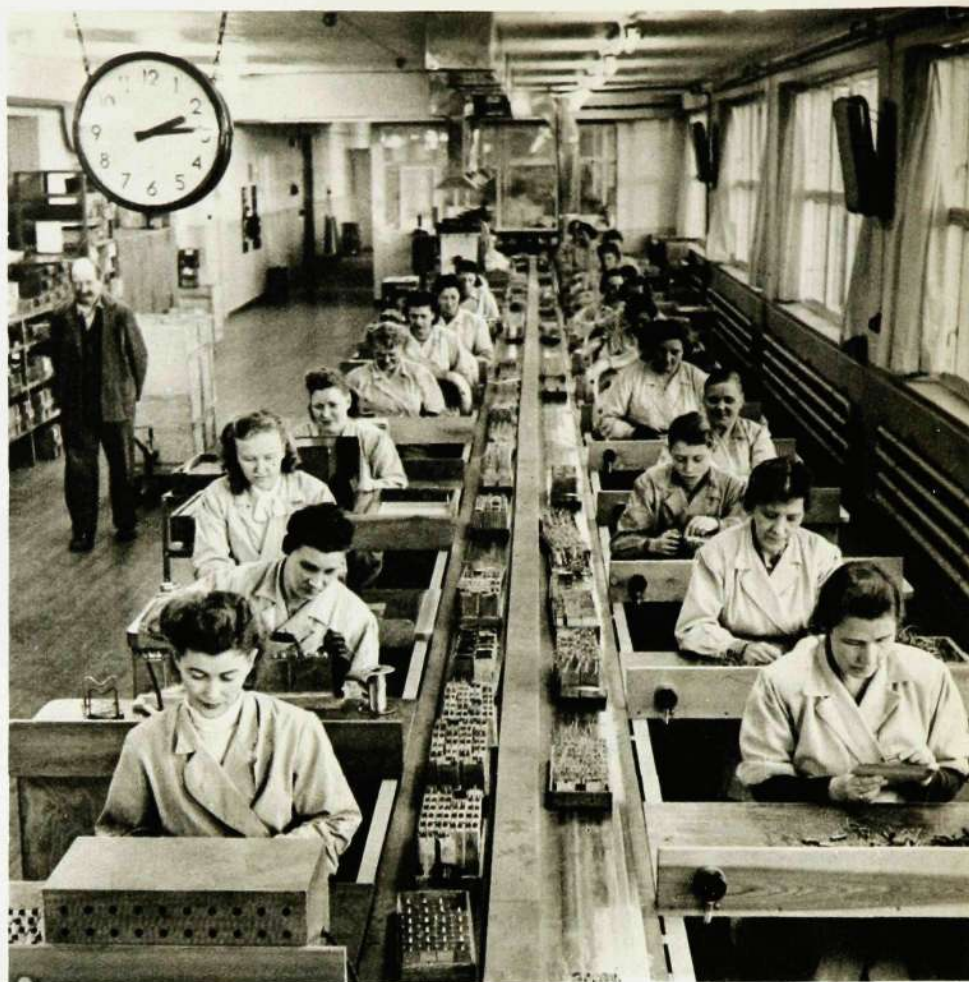
Inom högfrekvenstekniken ingår kondensatorer i filter och svängningskretsar. Numera finns kondensatorer lämpade för anslutning till de högsta frekvenser, som förekommer inom kortvägstekniken. Dess energiuppsamlade egenskap och omständigheten att en kondensator inte släpper igenom likström ger den ett stort användningsområde inom telefon- och relätekniken. Som gnistsläckare vid kontakter utnyttjas kondensatorer t. ex. vid avbrytarspetsarna i en motors tändningssystem.

Dess egenskap av faskompensator utnyttjas för så kallad fasvridding vid t. ex. lysrörsarmaturer, där man för att minska obehaget av rörens flimring vill förskjuta de båda rörens lysperioder i tidsföljd. Kondensatorer i någon form förekommer praktiskt taget överallt inom den moderna tekniken, som ju alltmera tagit elektriciteten i sin tjänst.

Ett »labb» med resurser

Laboratoriet på Rifa intar en viktig plats i fabriken och disponerar ett utrymme om 600 kvadratmeter. Det förfogar över en utrustning, som gör det möjligt att tränga djupt in i problemen, vilka vid denna säregna elektriska industri är lika mycket av kemisk som av elektrisk natur.

Även de minsta detaljer kan vara värda beaktande: överingenjör Å Trapp demonstrerar en konstruktion för laboratoriechefen, ingenjör T Bohlin (i mitten) och direktör S Olstedt (till höger).

Laboratoriechefen, ingenjör *Tord Bohlin*, berättar hur Rifas kemister redan hunnit framställa många svåråtkomliga eller helt nya preparat, som vart och ett för sig bidrar till att höja kvaliteten på Rifas produkter.

I precisionsmättrummet kan man få se apparater för mätning av kapacitansvärdet mellan en tiondels pikofarad och upp till över 10 000 mikrofara. Den största av dessa kapacitanser är 100 000 miljoner gånger större än den minsta. För att de känsliga mätapparaterna ej skall påverkas av yttre faktorer hålles temperaturen i mättrummet konstant vid 20° C på en tiondels grad när och fuktigheten alltid mellan 50 och 60 %. En fläkt håller luften i detta rum i ständig cirkulation, och de tillhörande regleringsanordningarna utjämnar t. o. m. den lilla temperaturändring, som kroppsvärmen hos en i rummet inträdande person förorsakar.

Kondensatorer måste kunna arbeta under mycket varierande klimat- och temperaturförhållanden. På laboratoriet kan man i ugnar få fram tropisk hetta och fukt, och i speciella kylskåp kan kondensatorernas egenskaper studeras i arktisk kyla ned till 75 minusgrader. Många kondensatorer, som ingår i flygplansutrustningar utsättes vid flygning på stora höjder för sådan köld.

Laboratoriet är även det vakande öga, som svarar för den omfattande tillverkningskontrollen. Med jämna mellanrum tas också stickprov av de tillverkade kondensatorerna, som inne på laboratoriet får genomgå mycket hårda prov. Till de viktigaste proven räknas de s. k. långtidsproven, där kondensatorerna under belastningsförhållanden, som motsvarar dem de utsätts för i praktiken, underkastas livslängdsprov, som varar i årtal. Dessa långtidsprov kompletteras med andra prov, forcerade livslängdsprov, där man genom att låta kondensatorerna arbeta vid överdrivet höga spänningar och temperaturer kan få hela deras »livstid», som i verkligheten rör sig om flera tiotal år, att förlöpa på några hundra timmar.

Förr en smutsig tillverkning

Tillverkningen av kondensatorer inom koncernen är av gammalt datum, och verkmästare *Leonard Eriksson* är en av pionjärerna. Redan för 40 år sedan började han göra kondensatorer för telefonbruk vid verkstaden på Tulegatan. Nu svarar han för personalintagningen på Rifa och ser till att rätt man kommer på rätt plats.

— Kondensatorstillverkningen var en av de smutsigaste avdelningarna på LM när jag började med den, men tiderna har

Renlighet och precision i arbetet har fru Lager som alla andra på elektrolytavdelningen lärt sig iakttaga redan på Alpha-tiden. (Bilden t. v.)

Det är ju litet skillnad på kondensatorerna nu och då jag började för 40 år sedan, säger verkställare Eriksson till fru Söderstedt på bilden t. h.

förändrat både produkter och tillverkningsmetoder, säger herr Eriksson och låter blicken svepa över de blänkande kakelklädda väggarna för att stanna vid en rad färdiga kondensatorer.

— Visst fyllde de kondensatorer vi då tillverkade sitt ändamål, fortsätter herr Eriksson, men de var inte på långt när så eleganta som dagens. År 1929 flyttades kondensatorstillverkningen över till Alpha, och där fick jag själv bygga upp den från grunden. Vid Alpha blev kondensatoravdelningen en av de större och sysselsatte ca 160 man. Alphas fabrikation har nu överflyttats till Rifa och en stor del av maskinerna är arv från sundbybergsfabriken.

Porslinsisolatorer med platinahinna

I den översta våningen är verktygs- och plåtbearbetningsavdelningarna inrymda. En 32-tonspress sjunger sin monotona melodi, ackompanjerad av några stans- och klippmaskiner. Det är här kondensatorernas plåtkåpor blir till. Dessa måste vara så tätta som möjligt, och alla fogar kontrolleras ytterst noga. Förutom bleckplåt och mässing förekommer även den ädlaste av metaller — platina. Porslinsisolatorerna, som sitter på kondensatorernas lock, är delvis överklädda med en tunn platinahinna, och vid fastlödningen har man tagit högfrekvent ström till hjälp. Vid denna metod, där varken låga eller lödkolv användes, behandlas den ömtåliga platinahinnan och porslinet mycket skonsamt, och resultatet blir en fullgod lödfog.

På verktygsavdelningen träffar vi verkstadsklubbens ordförande, herr Erik Kroon, som verkar enbart nöjd. Han framhåller att trivseln över lag är mycket god och kamratskapet är prima.

Impregneringshall med maskineri i tre våningar

— När papperskondensatorernas lindor är färdiga har de en fuktighet på omkring 10%. Men för att impregneringen skall bli fullständig gäller det att göra lindorna mer än »kruttorra», säger ingenjör Rolf Ordell, när han demonstrerar den imponerande impregneringshallen, där maskineriet sträcker sig genom tre våningar.

Renlighet till ytterlighet

— Tala med små bokstäver, ty salivpartiklar, som innehåller klor, kan spridas i rummet, säger försäljningsingenjör Per Olof Nyhult, då han förevisar Rifas elektrolytkondensatoravdelning. Klor är elektrolytens farligaste fiende, och det krig, som etablerats mot detta ämne, har av Rifas kemister förts till ett segerrikt slut. Renlighet till det yttersta har varit medlet, och personalen, som håller på med elektrolytkondensatorstillverkningen är nog den, som tvättar sig oftast här i landet — i noggrant renat och destillerat vatten.

Kondensatorer och lindor lastas vid en liten rangerbangård på små vagnar, som sedan rullas in i olika ugnar och torkkärl, där värme och högt vakuum fullständigt uttorkar lindorna, som därefter impregneras. Lindorna får sedan genomgå en serie noggranna mätningar, sätts ner i behållare, som utfylles med isoleringsmedel, varefter locken löds på innan lackering, märkning och slutkontroll äger rum.

Utfällningen av den isolerande oxidhinnan på aluminiumbanden sker i formeringen, där banden sakta passerar genom en serie elektrolytiska bad, varvid så småningom ett oxidskikt uppbygges. Aluminiumbanden hoprullas sedan med pappersband som mellanlägg. Lindorna im-

pregneras med elektrolyt i en centrifug och inneslutas därefter i ett skyddshölje.

— Jag började år 1934 med att koka beek, och det höll jag på med i ett par års tid. Sedan fick jag vara i »tvättstugan» lika länge för att bli ren, säger fru Gerda Söderstedt, som hållit på i 16 år med tillverkningen av elektrolytkondensatorer. Men inte kunde jag drömma om att få göra kondensatorer i en så trevlig och trivsamt miljö som denna på Rifa, slutar fru Söderstedt.

Några Rifa-produkter. Överst ett radiostörningskydd. Därunder två papperskondensatorer och i de runda hylsorna elektrolytkondensatorer.

Skytteklubbens årsfest

Vid LM Ericssons skytteklubbens årsmöte valdes följande styrelse: Direktör H Ohlin, HF, ordf.; ingenjör V Salminen, FÖB, v. ordf. och skjutchef, ingenjör K B Ölsbro, HF, sekr.; ingenjör E Malmqvist, HF, v. sekr. och tävlingssekr.; ingenjör C E Waldenström, bitr. skjutchef; föreståndare W Cederquist, ingenjör O Jartegen, HF och G Wahlberg, skjutkommitterade.

Om svordomar

dess ursprung och fortlevnad i tal och skrift talade docent Gunnar Axberger vid en litterär afton, anordnad vid AB Alpha den 2 december i Fritidskommitténs regi. Åhörarna fångades helt av den mästertliga framställningen och avtackade föredrags-hållaren med stormande applåder. Efteråt serverades te och smörgås.

Rekordlång radiotelefoni i Colombia

Inom kort inviges en av världens längsta radiotelefoni-förbindelser för mångkanal-system. Den har byggts av L M Ericsson i samarbete med RCA och går mellan Bogotá och Medellín i Colombia.

Detta berättar ingenjör *Sven Oscar Englund*, chefen för Cia Ericsson Ltda i Colombia, som sedan en kort tid befinner sig i Stockholm på semester och firat sin första jul på 12 år i hemlandet.

År 1949 har varit ett ganska besvärligt år i Colombia, fortsätter ing. Englund. Det har dominerats av två stora val, och eftersom colombianernas stora livsintresse förefaller vara politiken, har allting annat kommit i skuggan. Men för oss har det inte varit något avbräck. Vi har där för närvarande ca 80 000 automatlinjer installerade och siktar på att inom en icke alltför avlägsen framtid passera 100 000-strecket.

Radioförbindelsen mellan Bogotá och Medellín är av en speciell typ och byggd för metervågor (VHF). Den har 12 telefonkanaler och man räknar med att 9 skall utnyttjas för telefoni, 2 för telegrafi och 1 för rundradio. Radiostationen vid Bogotá ligger på ett högt berg intill en gammal kyrka vid namn Monserrate och byggandet av nätförbindelserna dit vållade en hel del besvär på grund av den branta stigningen. Stationen står dock nu färdig, liksom stationen Santa Helena, belägen åtta kilometer utanför Medellín, även den på stor höjd i Kordillererna.

I Colombia möter man så gott som alla jordklotets olika klimat, säger ing. Englund. I kustlandet råder en rent tropisk värme, medan man på höjderna möter isande kalla vindar. Därför är det av utomordentligt stort värde, att vi har lantstället »Las Brisas» i Sasaima utanför Bogotá. Det ligger i en naturskön dal, och där kan LM-svenskarna vila ut efter

Några LM-svenskar samlade vid en weekend i Las Brisas. Tredje man fr. v. är ingenjör Sven Oscar Englund.

Glad fest vid Alpha

På Restaurant Lorry i Sundbyberg stod glädjen högt i tak fredagen den 27 januari. Då gick nämligen en stor fest av stapeln, som hade ordnats av Fritidskommittén vid AB Alpha. Efter ett gediget kabaretprogram av egna förmågor framträdde kvällen gäst, operasångare Folke Andersson, som rev ner massor av

applåder och framkallade flera extranummer. Det hela avslutades med dans och de 200 närvarande voro överens om att Fritidskommittén verkligen hade lyckats med att göra en både trevlig och minnesrik fest. På bilden ovan har fotografen fångat en glimt från »baklänges-gymnastiken».

Pensionär som hantverkare

I en föregående artikel har jag berättat hur det kändes för en LM-pensionär att byta om yrke och försöka sig som skogshuggare. Det gick ganska bra. Nu ska jag förtälja litet om hur det gick till när jag försökte mig på att leka hantverkare. En direktör hade av min brorson i Sörmland köpt en tomt på nära fyra tunnland och byggt en stor sportstuga på fyra rum och kök. Udden, som den låg på, var mycket vacker, men hade ett överflöd på stora träd och bitvis ogenomträngliga buskage. Det gjordes upp att jag skulle röja upp lite.

Direktören var nog skeptisk mot Stockholmsgubben, men när han sett att jag kunde sköta både yxa och andra tyngre verktyg, fick jag hållas. Till slut fick han för sig, att jag kunde allt mellan himmel och jord, och så kom han på den befängda idén att jag skulle måla hela sportstugan både in- och utvändigt och

till på köpet göra en del möbler till den. Jag försökte bromsa, men han var envis som synden, och ville han ta risken så kunde jag ju göra ett försök. Snickeriarbetet kom först — jag skulle göra ett hörnskap. Herre min Gud, vilka bekymmer jag fick! Jag försökte kopiera ett skåp, som jag hade i min egen sommarstuga. Glömmer aldrig när jag ordnat ihop själva stommen och betraktade mitt verk. Stommen såg ut som en giktbruten gubbe, sned och vind åt alla håll. Men det var bara att jobba vidare. Tursamt nog var jag ensam. Hade jag haft någon »övervakare» hade nerverna inte hållit.

Så skulle jag betsa och måla. Medan jag höll på med väggarna hade jag ställt en tvålitersburk med gul oljefärg överst på en stega. I min iver flyttade jag lite häftigt på stegen. Burken kom nerdräsande, träffade mig i bröstet och skuttade vidare till en soffa med sidenkuddar. Alltihop blev som en gul välling. Där stod jag, stum som en fisk, fullständigt förblamad och kunde inte ens svära. Men så kom jag ihåg, att det fanns en pannkaks-spade ute i köket. Med den skrapade jag mig någorlunda rent och öste upp så mycket som möjligt ur soffan. Sen kom min 10-litersdunk med fransk terpentin fram och det blev stortvätt. Dagen därpå kunde ingen människa se, att sidenkuddarna varit fullsmetade med gul oljefärg.

Jag jobbade i flera år på Älgudden och hade många trevliga stunder. Men historien med oljefärgen glömmer jag aldrig.

Johan Linder

ansträngande och påfrestande vistelser i högplataernas tunna och för oss nordbor ovana luft. Där står en inbjudande simbassäng, ridhästar och andra lantlivets behag till gästernas disposition. Där är dessutom ett verkligt eldorado för fruktälskare, där finns ca 1 000 träd med apelsin, mandarin, grapefrukt, citron samt dessutom bananer, ananas m. m., slutar ing. Englund.

Bild- sidan

En glad trio fotograferad vid LM:s guldmedaljfest på Gillet. Ny medaljerade Knut E Kullerstedt, (t. v.) som tjänstgjort vid hos L M Ericsson 43 år, hälsas välkommen i »de gamla frögnas krets» av tidigare medaljerade fröken Agnes Gustafsson med 50 LM-år på nacken och »Kippar-Kalle» — Ture Karlsson, som varit med sedan 1905.

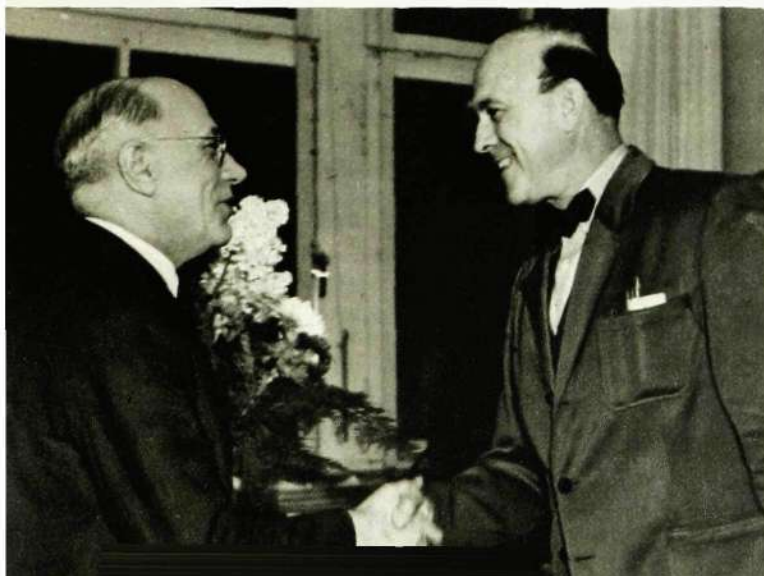

Då Radiotjänst firade sitt 25-årsjubileum uppvaktade Svenska Radioaktiebolaget jubilarer, varvid direktör H Blomberg till landshövding C Jonsson överlämnade en blomsteruppsats i form av en mikrofon. Sven Jerring ville omedelbart pröva hur denna nya produkt från Radiobolaget fungerade, men ställde för säkerhets skull en riktig mikrofon bredvid.

Överingenjör Anders Tobiasson blev vid sin avgång som verkstadschef vid Huvudfabriken föremål för omfattande hyllningar. Den sista tjänstgöringsdagen uppvaktade arbetsledarna och tjänstemännen vid verkstaden, och överlämnade ett rökbord i form av en chefstelefon. Arbetarna, representerade av verkstadsklubbens ordförande, överlämnade en bokgåva. På bilden ber överingenjör Tobiasson arbetsledarklubbens ordf., verkställare Nils Andersson, Vta 19, frambara hans hjärtliga tack till kamraterna.

Över 400 barn var med och dansade ut julen vid en glad julgransplundring på Huvudfabriken. LM:s egen trollkarl, Frank Cody, försökte förvända synen på de närvarande och Gunnar Persson, Zb, var en suverän lekledare, som fick både gamla och unga med sig.

Kampen mot »billånarna» pågår för fullt och AB Ermex har bidragit med ett stolsäkert billås som direktör H Ramstedt här demonstrerar för trafikintendent Erik Forsselius (t. v.) och polisintendent Alvar Zetterqvist (t. h.).

"Fjädrande" slipsar

En av lärningarna på Vta 32, Göran Sandberg, har gjort stor succé med en högst LM-betonad slips. Med granna färger har han avbildat de verktyg han dagligen umgås med, överst under 'knuten ses verkstadsnumret och en fjädervåg, där- under en skruvnyckel och en relä-fjädergrupp samt under LM-märket en mått-sats och en fjäderbockare.

— Slipsar har alltid varit min hobby, säger Göran Sandberg, men då jag bara har 96 öre i timmen kan jag inte kosta på mig några extravaganta halsprydnader utan får nöja mig med originella i stället. Och denna är utan tvivel originell.

Sameuppfinnare på Radiobolaget

En äkta sameättling sitter sedan en tid tillbaka i Svenska Radiobolagets lokaler vid Industrigatan 4 och kopplar apparater. Med en sjungande dialekt berättar den 37-årige Aslak Partapuoli att han växt upp bland fjäll och renar, men att han vid en hård dust med en rentjur ådrog sig en skada, som tvingade honom till en lugnare sysselsättning.

— När kriget tog slut och radiomöjligheterna åter öppnades fick jag idén till den trådlösa lapptelevonen, berättar hr Partapuoli. Föreningen »Lapska odlingens framtid» lyckades intressera Telegrafstyrelsen för att göra en del prov, som jag fick vara med om. Vissa av dessa utföll till belåtenhet, och det är inte omöjligt att det redan i sommar öppnas en förbindelse, varvid en radiostation placeras vid den stora sjön Virihaure. Samtalen går därefter trådlöst till Vaisaluokta, varifrån de reläas till Sourva, där de kopplas in i det vanliga nätet. Uppfinningar och tekniska projekt är hr Partapuolis stora hobby. Han berättar att den bästa avkoppling han kan få är att sitta och skissa vid ett ritbord. Just nu bär han på en idé, som han hoppas få exploaterad inom en snar framtid — en självroterande mejsel. Problemet med att åstadkomma en tröskellös dörr, som slu-

ter absolut tätt, har han redan löst, liksom en hel del andra byggnadstekniska finesser. En snöplog, som är både skjut- och dragbar, har han demonstrerat för olika sakkunniga och särskilt den militära expertisen har visat intresse. Sista tiden har han även försökt åstadkomma ett kokkärl, som förhindrar vidbränning. Lyckas jag med det, slutar sameynglingen, kommer rensteken och andra lappspecialiteter att smaka ännu bättre.

Stark man stöttar tornet

En av de senaste blåsdagarna ansåg en spefågel på Vta 19 att den vackra minaretten vid Midsommarkransen »var i gungan» och för att förhindra en katastrof sträckte han ut handen och stagade den vackra skyskrapan. En kollega förevigade ögonblicket och går i god för att kameran inte ljuger. Det måste ha varit stark blåst de båda ynglingarna varit ute i och vi ha våra dubier om den s. k. gungan när byggnadsavdelningen avslöjar att det måste blåsa minst 50 sek/met (dvs. dubbelt så mycket som den hittills uppmätta starkaste storm) innan någon extra stötta skall behövas.

Höga toner

— Du, om LM-orkestern skulle spela från tornet skulle man väl kunna kalla det »högt spel»!
— Tycker du? Jag tycker det mera verkar »tornérspele»!

Håll på etiketten

För en tid sedan visades i KONTAKTEN en del frimärken med telefonmotiv. En LM-are, som är samlare av tändsticks-etiketter har inventerat sina 17 000 märken och plockat fram några med tebilder. Det är inte fråga om märken för reklamändamål, frambåller vår sagesman, som genom korrespondens med samlare från hela världen fått ihop det imponerande antalet. Motiven på tändsticksetiketterna avspeglar praktiskt taget alla verksamhetsområden, men det heliga tre-talet dominerar nog provkartan. Där finns »tre stjärnor», »tre kattor», »tre kaffepannor», »tre tunnor», »tre hästar» och treor i all oändlighet. Enbart japanerna har givit ut omkring 10 000 etiketter och ett 100-tal svenska efterrapningar med texten »Tanda endast mot ladans plan». Sveriges tändsticksindustri firade för ett par år sedan 100-årsjubileum och har under denna tid utgivit omkring 12 000 olika etiketter.

Sett och Hört

Den obekanta storheten X finns inte längre på LME. Ekvationen har sent omsider blivit löst varvid X sönderfallit i kombinationen YACZ, med en chef för varje bokstav. Denna reform bygger på de allra senaste rönen enligt vad organisationsexperten, ingenjör Gösta Grönwall, avslöjar. Ett närmare studium av fonetiken i den nya avdelningsbeteckningen ger vid handen att det är ordet »jack» som fått detta moderna utseende. Jack är ju en lämplig symbol för en telefonavdelning och håller man detta i minnet erinrar man sig utan svårighet dess nya stavning YACZ.

Sveriges första stora siffermaskin håller nu på att installeras uppe på Tekniska Högskolan och förre LM-aren docent Conny Palm och hans medhjälpare är som bäst i färd med kontroll och trimning av det matematiska underverket som skall kunna subtrahera, addera, multiplicera, dividera, upphöja i potens, draga ur kvadratrötter, räkna ut logaritmer m. m. Den första amerikanska maskinen har döpts till ENIAC och i USA är man nu i färd med att bygga en ny, som skall gå under namn av MANIAC. Den svenskbyggda maskinen är en mycket stark sak med sina kilometerlånga kablar och otaliga kugg-hjul och kommer troligen att efter sin stormästare Conny Palm kallas för CONIAC. När docent Palm är färdig med denna maskin, kommer han omedelbart att ge sig i kast med en ny som väl blir ännu »starkare». I stället för att benämna maskinerna CONIAC I och CONIAC II kan man förvänta att de kommer att kallas »lättgroggen» och »starkgroggen».

— Värre snabbbätare än de där två gubbarna vid pelarna har jag aldrig råkat ut för, flämtade en kypare på en av sta-

dens guldkrogar till en kollega i vit rock. — Jaså, du menar de där två LM-arna, kom repliken.

— Hur vet du att dom är därifrån? Känner du dom?

— Nä, det gör jag inte men det finns inga andra än LM-are som äter så där fort, kom repliken sylvasst tillbaka.

— — —

Och det är inte utan att man i viss mån måste ge den siste »ganymeden» rätt. Under luncherna har LM-arna tränat upp sina käkmuskler för att med sprintertakt undanstöka förtärandet och särskilt solskensdagar har matsalarna varit nästan folktomma redan 15 minuter efter det startsignalen gått. Skulle det bli fråga om en olympisk uttagningstävlan i kappätning torde ett lag från LME med all säkerhet bli effektivt poängslukare med hedersam placering.

— — —

Dagligdags kommer det folk på biblioteket och frågar efter böcker med de mest befängda titlar, dymedelst ställande bibliotekariernas kunskande på svåra prov. Men när följande kvittrades fram i telefonen av en ljuv kvinnlig stämma visste man inte om det var skämt eller allvar, ty det frågades:

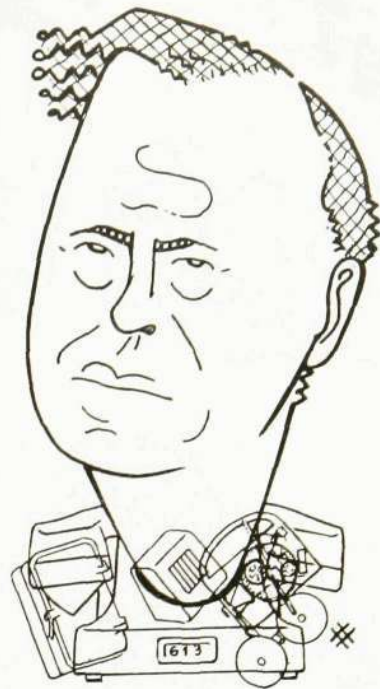
— Har Ni Sunt Förnuft där inne?

Det hela klarades snabbt upp utan att den frågande behövde hänvisas till apoteket. Tidningen »Sunt Förnuft» skickades ut per ilbud.

— — —

Sex lastbilar gick det åt dagligen för att hålla LM-arna varma när Kung Bore under januari visade sitt vita skägg och bjöd på en ordentlig köldknäpp. Kolskyfflarna i värmecentralen vid Huvudfabriken började slamra i en betydligt hastigare takt. Tidigare under eldningssäsongen, när det var ca 0-gradigt ute, fordrades 10 000 liter brännolja och 1 ton kol per dag för att driva upp temperaturen inomhus till ca 18 grader. Men när kvicksilverpelaren visade 15 minusgrader, måste man varje dag mätta ugnarna med 13 000 liter brännolja och 10 ton kol.

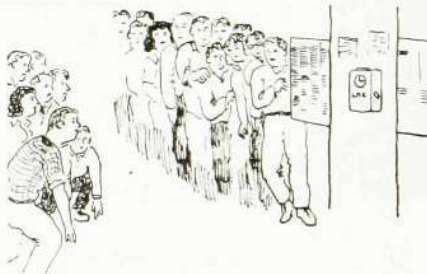
Om vi inte haft tillgång till olja skulle dagsförbrukningen hålla sig till omkring 30 ton kol, när kylan sätter in som värst, säger förman H Appelgren, där han står vid sina pannor och håller ögonen på en stor termometer. En ordinär lastbil tar ungefär 5 ton kol och det skulle således röra sig om sex billass värme, som dagligen passerar in genom grindarna.

Edvin Jonsson svarar nu för harmonin i den mängstämmiga tillverkningsmelodin.

Några år stod han själv vid maskin. »Långa vägen» han gick genom industrin, av hans dygder är en — energin.

Den dagliga bataljen

Vårt anrop i förra numret av KONTAKTEN, där vi efterlyste tecknare har inte förklingat ohörd. En ritstiftets mästare på Vta 36 har bidragit med ovanstående krumelurer, som sannerligen inte skäms för sig. På den övre bilden har han sökt föreviga den uppladdning och koncentration som föregår »den dagliga bataljen» kl. 12.15 och 16.45 varje dag (med undantag av lördagar förstås). På den undre har signalen gått.

Titelbortläggning

Kungar och dalmasar »duar» alla människor. Det är ju ett gammalt känt faktum. De har dock inte slängt titlarna under dessa reformivriga tider, utan deras »duande» bygger på gamla traditioner.

Ingenjör Sven Herlitz:

Förr var titelskrankorna på LM oöverstigligen, men under kriget inträdde en märkbar förändring.

Men alla de som inte haft förmånen att födas till kung eller dalmas har det litet mer bekymmersamt med titelfrågorna. Umgås man med ingenjörer och verkmästare klarar man titeln utan nämnvärda stamningar, men ve den som har något att prata om med en högre akademiker och inte är du och bror med honom och inte heller vågar använda uttrycket »ni». Tilltalsordet »herr» brukar ju vara förbehållet göteborgare men även vid LM har det i viss mån lanserats, då det i den interna telefonkatalogen endast är angivet titlar för ingenjörer, direktörer och vaktmästare, medan de flesta andra strukits över en kam och begåvats med »Herr».

Vi svenskar har fått mycket på huden av utlänningar för vår berömda titelsjuka. Så mycket till och med att vi på sistone börjat få upp ögonen för lämpligheten av en reform. Engelsmännens behändiga »you» tilltalar många, som nu bittert klagat över de otympliga tilltalsord »ärans och hjältarnas språk» rör sig med.

Bläögd optimism

Det finns en mängd bläögda optimister, som i alla fall tror att »du» inom en snar framtid skall ha slagit igenom helt och hållet. Så lätt lär det nog ändå inte gå. De två kvinnliga tjänstemännen som satt mitt emot varandra och titulerade varandra för fröken ända tills de båda fick LM-plaketten för lång och trogen tjänst, har säkerligen många likasinnade. Denna reserverade hållning kanske inte alltid bottnar i viljan att hålla folk på avstånd. Oftast beror det på ren oföretagsamhet. Man kommer sig helt enkelt inte för med att lägga bort titlarna eller man väntar att den andra parten skall göra det och så går vecka efter vecka, månad efter månad, år efter år.

Nykomling trivs bättre om »du» används

Den kvinnliga personalen, som tjänstgör inom samma avdelning på kontoren, blir i allmänhet genast »du» med varandra. Fru *Ebba Hansson*, YsC, som är gammal i gården och har med många flickor att göra, framhåller, att en nykomling kän-

ner sig mera hemmastadd om tilltalsordet är »du». De manliga tjänstemännen är också »du» sinsemellan på avdelningarna, men sedan är det stopp, påpekar ingenjör *Sven Herlitz*, Tfc. Förr i tiden var titelskrankorna nästan oöverstigligen på LM, men under kriget inträdde en märkbar omsvängning. Tack vare hemvärn, verkskydd, luftskydd m. m. svetsades LM:arna mera intimt samman och då ramlade titlarna som mogna frukter. Sällskapet LME har också verksamt bidraget till att det onödiga titulerandet försvunnit. Vid ett glas går det ju betydligt lättare att förbrödras — svårigheten är bara att dagen efter komma ihåg vilka det är man slängt titlarna med, slutar vår interlokutör.

Det är kanske inte många som tror det, men innerst inne är jag egentligen ganska blyg, bekänner fröken *Elsa Hasselgren*, Dsp. Därför har jag mycket svårt att slänga titlarna med folk. Naturligtvis är det litet otympligt ibland med långa titelharanger, varför jag är varm anhängare av »Ni-reformen». Tänk vad mycket lättare det skulle vara om den slog igenom både bland herrar och damer, slutar fröken Hasselgren med en suck.

Tala i tredje person

Fru *Boström*, Ebm, är dalkulla och håller styvt på »duandets» traditioner. — Det är ju klart att jag är »du» med många av damerna och herrarna på LM. Den högre tjänsteställningen hos några av herrarna omöjliggör dock titelbortläggning. Ett allmännare användande av tilltalsordet »du» tror fru Boström mycket på men rekommenderar trots detta ett par andra dalatraditioner. Den första är att man övergår till att tilltala folk i tredje person och använder »han» eller »hon». »Hon Boström» har försökt lansera denna reform på Ekonomiavdelningen, där hon tjänstgör, och det tycks ha slagit synnerligen väl ut. Varje gång någon blivit tilltalad med »han» eller »hon» har skrattproparna omedelbart framkallats och humöret stigit åtskilliga grader. I Dalarna var det förr brukligt att de yngre tilltalade damer med »Mos-

Fru Ragnhild Boström

rekommenderar tilltalsorden »han» och »hon». — Då skulle humöret stiga åtskilliga grader, påstår »hon».

Ingenjör K B Olsbro

framhåller att de flesta skyttarna är du och bröder och värderar sin nästa efter måttet på skjutskickligheten.

Verkmästare Lars Bergman, Vta 11:

Titelskrankorna faller som en mogen frukt då ett intimt samarbete inleds.

Växelskåpsmon-
tör Albert Milton,
Vta 32:

Duandet ute på verk-
staden är nu en naturlig
sak. Men det har varit
en lång och besvärlig
väg dit.

ter» och män med »Farbror». Det skulle väl låta »kul», säger fru Boström till sist, om de unga LM:arna använde dessa tilltalsord. Men var skulle åldersgränsen dras för »Moster» och »Farbror»?

Lättare att bli »du» utanför Stockholm

I landsorten går det betydligt snabbare att bli »du» med folk än i Stockholm, hävdar kamrer U Swensson i Katrineholm. Men det beror säkerligen på att arbetskamraterna träffas oftare i privatlivet.

Idrotten har gjort mycket för »du-reformen». Idrottsfolk emellan är titlar ett okänt begrepp, säger idrottsledaren H Forsberg. Det är väl ingen människa som vet vem folkskollärare Andersson är, medan Arne Andersson är en gammal god vän.

Skytterörelsen förbrödrar

Skyttedemokratin har gamla anor, framhåller ingenjör K B Olsbro, CoC, sedan flera år tillbaka aktiv inom LM:s skytteklubb. Ute på skjutbanorna ligger fruktade avdelningschefer på magen och pangar och skjuter bredvid dem som intar betydligt blygsammare stolar på LM. De flesta är du och bror och värderar sin nästa efter måttet på skjutskickligheten.

Inga krusiduller

— Vi arbetare, både manliga och kvinnliga, säger »du» till varandra utan krusiduller, fastän vi aldrig setts förr, säger fru Karlsson, Vta K 10. Det skulle ta alldeles för lång tid att hälsa en ny kamrat välkommen med en titelbortlägg-

ningsceremoni. Och jag tror, att detta lilla tilltalsord med tiden kommer att tränga igenom alla samhällsskikt och fullständigt besegra »niandet».

Ja, det låter som en saga, men kanske med tiden det svenska »du» kan få samma klang som engelsmännens »you». Och det vore kanske inte så dumt.

Glasväggar bildar titelgräns

— Det allmänna duandet på LM:s verkstad är inte så värst gammalt, säger växelskåpsmontören Albert Milton, Vta 32, som började vid verkstaden på Thulegatan för över 40 år sedan. Vi yngre lyfte på den tiden artigt på våra hattar för våra äldre arbetskamrater och det dröjde sedan många år tills dessa vid någon tillställning under övliga ceremonier lade bort titlarna med oss. Den kvinnliga arbetskraften hade vi på avdelningen ingen tanke på att bli du med för de satt inte ute bland sina manliga kamrater utan voro placerade för sig själva i vad vi skämtsamt brukade kalla »spinnhuset». För dem som voro med i det aktiva fackföreningsarbetet var titelbortläggningen en självklar sak. Och så är det än i dag. Duandet ute på verkstaden, och även mellan manliga och kvinnliga ställer sig nu mer naturligt, och de gammaldags höga hindren äro i det närmaste undanröjda.

— Men varför, slutar herr Milton, skall glasväggarna bilda en titelgräns för den kvinnliga personalen. De som sitter på kontorsstolar blir av sina överordnade kallad för fröken, men de som sitter vid arbetsbänkar och maskiner tituleras oftast endast för Ni.

Verkmästare Lars Bergman, Vta 11, avslöjar att han är du med två kategorier av sina underlydande: de bästa och de sämsta.

— Hur jag blir du med de förra har jag litet svårt att förklara, säger vår sagesman. Titelskrankorna faller som en mogen frukt då ett intimt samarbete etablerats och jag tror att båda parter vinner på detta. De sämsta däremot brukar själva ta initiativet till titelbortläggning och det sker i allmänhet då de vid avskedsögonblicket säger några väl valda ord. För några år sedan, då det var stor omsättning på folk, var det många jag blev du med på det sättet, men nu äro sådana dubroder ganska sällsynta.

Dansk syn på saken

Der snakkes så meget om, at vi skal afskaffe tiltaleformen »De» til fordel for »du». Var det ret betænkt ikke mere rimeligt at afskaffe den meget misbrugte omtaleform »jeg»?

Ingenjör Nils-Åke Åkesson startberedd för att med snabbildskameran fotografera en detalj på en 500-linjersvälfjäre.

Snabb kamera gör sekunder till minuter

Att förlänga en sekund till 3,5 minuter är ett konststycke, som inte många går i land med. Men på LM:s telefonlaboratorium i Midsommarkransen finns en kamera, som kan åstadkomma en sådan uttänjning och som användes för fotografering av snabba rörelser.

På en sekund exponerar kameran 3 000 bilder på filmremsan, som sedan visas med en hastighet av 16 bilder per sekund. Den korta tidrymd en sekund representerar kan på detta sätt tänjas ut till över tre minuter. Snabba rörelser, som ej kan hinna uppfattas med blotta ögat, blir nu synliga. Bilderna projiceras som vanligt på en vit duk och kan ingående studeras.

Filmen i denna snabba kamera »rinner» förbi det känsliga objektivet med en hastighet av 120 km i timmen. Varje filmruta exponeras under 70 miljondels sekund, och prisma, som fångar bilden och för den med samma hastighet som filmen, roterar med 90 000 varv per minut. För att ge ett begrepp om med vilken enorm hastighet den rör sig kan nämnas, att en normal elektrisk motor vid största hastigheten roterar med ca 5 000 varv i minuten.

Man skulle nästan kunna tala om ljudfilmning, när denna snabbildskamera arbetar. Alla lager och hjul äro ytterst välbalanserade. Minsta skakning skulle förorsaka oskärpa och förhindra ett gott resultat. När man sätter i gång kameran tar det några sekunder, innan den kommer upp i topphastighet, och därunder ger apparaten ett tjutande ljud ifrån sig som nästan liknar ett sirénvrål.

(Forts. å nästa sida)

Idrotten och familjelivet

Det stora och alltid återkommande problemet om *idrotten och familjen* är alltid lika aktuellt och troligen jämnrikt med själva idrottandet. I dessa dagar har debatten om ämnet tagit större fart och i »Svensk Idrott» har Rutger Wachtmeister framlagt några funderingar kring denna aktuella fråga.

Problemet om idrotten och familjen är nog allvarligare än de flesta föreställer sig. Om man för frågan på tal med kamrater ur olika klubbar och idrottsgrenar, så visar det sig att meningarna är ganska delade. Somliga har större möjlighe-

De föremål, som skall fotograferas, måste bildligt talat dränkas i ljus för att bilderna trots de korta exponeringstiderna skall hinna bli utexponerade. Det starkaste solsken skulle inte räcka till, utan man måste ta specialkonstruerade lampor till hjälp, som i ljusstyrka motsvarar fyra solar. — Denna kamera förlänger sekunderna, men den hjälper oss även att på ett effektivt sätt förkorta provningstiden, säger ingenjör *Nils-Åke Åkeson*, som sköter den snabba 16-millimeterskameran. Förut hade man ingen möjlighet att studera snabba mekaniska rörelser, utan långtidsprov fick visa om konstruktionen fyllde måttet. Nu tar man kameran till hjälp. Den avslöjar obarmhärtigt en detaljs fel och visar också dess förtjänster.

Blixtfoto

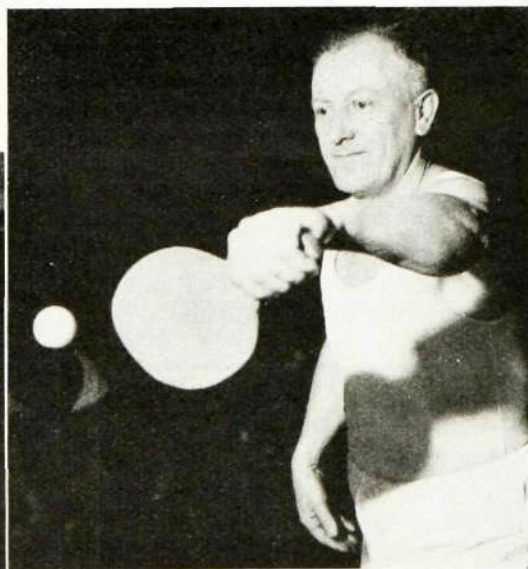

ter att ordna med ledighet för sitt tävlande och träningen, och för dessa är problemet inte av så stor vikt. Andra däremot har utsträckt sitt idrottsintresse att omfatta inte bara tävlande och träning, utan de vill även gå och se när deras kamrater idrottar. Sedan lockas de av olika idrottsevenemang, ena gången är det fotboll på Råsunda, ishockey på Stadion, boxning i Eriksdalshallen o. s. v. Kvällarna räcker inte till, och det är väl inte för mycket begärt om de vid något enstaka tillfälle visar sig för sin familj.

»Jag är väl herre i eget hus», skryter många med. Men har de hållit på några år blir de oftast försiktigare med sina uttalanden. Ett bra sätt att pröva om det är idrotten, som har övertaget, är att på försök ställa in ryggsäcken i garderoben över en söndag. Åker den inte ut igen, är det ingen fara på taket.

Damerna äro oftast mer uppriktiga. Hur ofta hör man inte många av dem som gift sig med idrottsfantaster utbrista: »Han skulle gift sig med en muskelböna.» Och så följer en lång historia om säråd fåfänga, svettiga karlar, lortiga kläder, ensamma dagar och faderlösa ungar. Skämt åsido. Idrotten har tyvärr haft stor del i många disharmoniska äktenskap. Problemet är inte så lätt att lösa, men åtskilligt kan dock göras.

För många har idrotten eller familjen varit ett svårt val. Det lyckligaste vore

Nytt idrottsår — nya tag

Ett nytt idrottsår har när detta läses redan startat. Och det hoppas vi blir lika lyckosamt för LM:s Idrottsklubb, som de tidigare. År 1950 är vårt tolvte arbetsår. Programmet blir i stort sett lika de tidigare. Vad utomhusidrotterna beträffar har vådrets makter de senare åren satt en käpp i hjulet för vår verksamhet. Men i år har Vaxholmsgubben lovat snö och is, om det nu är något att tro på. Den interna bandyserien skall spelas på fotbollsplanen på lördagsmiddagarna och senare på säsongen även på kvällarna. Serien omfattar ca 10 lag. Skidprogrammet hoppas vi kunna genomföra. Det blir klubbmästerskap och stafett mellan avdelningarna 3×8 km, korptävlingar och korpmästerskap. Koncernmästerskapen på skidor i år blir för deltagarna från Stock-

dock om idrotten fick sitt och familjen sitt. På detta hälftenbruk skulle alla vinna. Familjelivet vinner därpå och alla kommentarer bli överflödiga. Och idrotten skulle vinna på det. Det skulle bli många fler som samlades i idrottsleden, om de ej behövde offra familjelivet. Barnens och kanske även fruarnas intresse skulle väckas för idrotten, och propagandan skulle få dubbelt värde. Ja, varför inte! Låt barnen följa med till idrottsplatserna eller ut i skog och mark på en uppfriskande orientering. På så sätt skulle de få intresset för idrotten väckt på ett sätt, som det aldrig skulle bli i skolan eller på andra ställen.

Många av de ungdomar, som nu står i gathörnen och tuggar på en fimp eller sitter på ett instängt kafé och kanske dryftar planer på en stöt eller ett bil-lån (hoppas dock att Ermex billäs inmonteras på alla bilar, så att detta ofog elimineras), skulle säkerligen om de fått litet idrottslig uppfostran skaffat andra intressen än vad som nu är fallet. Även fruarna kan säkerligen genom att följa med på de olika idrottsfälten få en inblick i vilken idrott mannen utövar och bättre sätta sig in i vilken glädje den ger utövaren, och kanske även bättre förstå honom om han någonsin åsidosätter familjen för sin kära idrott.

H Forsberg

Att på bild fånga en ping-pong-boll i luften gör inte vem som helst. Men med hjälp av en elektronblixt, som lyser under en 10 000-dels sekund har det lyckats vår fotograf att föreviga hastiga rörelser. Ovan ses Sam Källgren, Vta 11, på väg att möta en snabb boll, och t. v. har Ragnar Sundin, Vta 11, knäppts i ett stilrent hopp.

holm och södra Sverige en s. k. »drömresa», då de kommer att köras i Söderhamn. Preliminärt kommer detta evenemang att gå av stapeln omkring den 12 mars. Söderhamnsfabriken svarar även för koncernmästerskapen i brottning, som går vid samma tillfälle. Det är något för alla skidåkare och brottare att gå in för. Kör hårt!!

Inomhusidrotterna har alltid varit ett problem då lokalfrågorna varit svåra att lösa. Vid Huvudfabriken har vi ju förmånen att få disponera »lilla matsalen» och det är vi ju enbart glada åt. Den fyller behovet som träningslokal för brottarna och bordtennisentusiasterna.

Tävlingsprogrammet för bordtennisen började i januari med en cuptävling mellan avdelningslag. Därefter blir det klubbmästerskap i februari och koncernmästerskap i mars. Vidare blir det klubbmatcher mot bl. a. Konsum och Brandkåren.

När inga tävlingar pågår är det träning måndagar och fredagar mellan kl. 17—21 i »Lilla matsalen». Då pågår även träning för brottarna som förbättrar grepppreparatören under överinseende av våra storbrottare Sjögren och Elmlund.

För dem som vill ha litet motion är det gymnastik i Brännkyrka Brandstation på måndagar mellan kl. 17.30—18.30. Som avslutning brukar vi spela litet korgboll. För dem som tycker bättre om promenader finns det tillfälle att få röra litet på benen tisdagar och torsdagar då vi gör en timslång promenad. Promenader ger kondition och spänst för alla idrotter, men kan även på det varmaste rekommenderas för dem som inte utövar aktiv idrott, men tycker om att röra på benen ett par gånger i veckan.

För alla tävlingar och träningar kommer meddelanden att uppsättas på alla anslagstavlor och på idrottstavlorna i mellangatan. Titta där någon gång och Ni får veta allt som rör L. M. Ericssons Idrottsklubb och dess verksamhet.

H. F.

Telefontrafiken ökade vid LME:s växlar

Med nära etthundrafemtio tusen utgående samtal ökade telefontrafiken över LME-koncernens växlar i Stockholm under förra året. Sammanlagt expedierades från Huvudfabriken i Midsommarkransen, Kabelverket i Älvsjö, Telesignalfabriken, AB Alpha, Sieverts Kabelverk, Ermi, Svenska Radio AB, Svenska Elektronrör, AB Rifa, LME:s försäljnings AB, LME:s Driftkontroll AB och AB Ermex under år 1949 1 874 492 samtal medan siffran för år 1948 stannade vid 1 729 552.

Lejonparten av ökningen svarar *Huvudfabriken* i Midsommarkransen för. Förra året utgick därifrån 711 905 samtal mot 617 348 samtal 1948.

De utgående samtalen vid *Kabelverket* i Älvsjö har gått ned med ca 4 000 och stannar för år 1949 på 66 491.

Telesignalfabriken i Gröndal hade år 1948 102 090 utgående samtal, och under förra året steg antalet till 126 062.

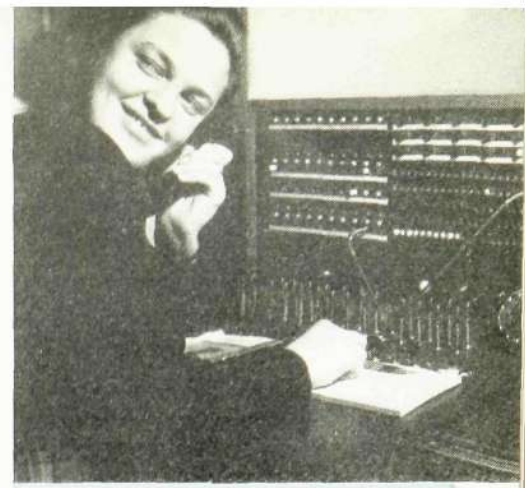
Vid *AB Alpha* minskade de utgående samtalen med några tusen förra året till 100 968.

Sieverts Kabelverk expedierade 1949 227 080 samtal, och motsvarande siffra år 1948 var 222 629.

Ermi kunde år 1949 notera en höjning med ca 7 000 utgående samtal till 161 305. *Svenska Radio AB* hade 1948 147 974 utgående samtal, och under 1949 steg antalet till 151 216.

Vid *Svenska Elektronrör* var antalet utgående samtal ca 4 000 mindre förra året än under det föregående. 1949 expedierades sammanlagt 35 150 samtal.

AB Rifas växel öppnades först den 20 juli 1948, och under detta år utgick en-

Fröken Runa Fredriksson — Alphas vänliga telefonröst — har som synes även ett vänligt leende att bjuda fotografen på.

dast 23 064 samtal. Under förra året steg antalet till 67 136.

Vid *LME:s Försäljnings AB* sjönk antalet utgående samtal förra året till 156 576 efter att under 1948 ha varit 170 744.

LME:s Driftkontroll AB och *AB Ermex*, som har gemensam växel expedierade 1948 74 265 samtal, och förra året uppgick antalet till 70 585.

Telefonpristävlingen

Den som gissar hur många telefonsamtal som under år 1949 expedierats från LME-koncernens växlar kommer att bli rikligt belönad, stod det i sista numret av KON-TAKTEN, som kom ut förra året. Denna tävlingsform har väckt läsekretsens intresse, och antalet svar som inflöt var osedvanligt stort. När samtliga lösningar bröts visade det sig att det var ingenjör *I Samuelsson*, Sieverts Kabelverk, som gissat bäst. Han hade tippat att antalet samtal skulle bli 1 876 615 och får nu två ovikta tiar på posten såsom belöning för prestationen. Det rätta antalet samtal var 1 874 492. Den som uppnådde det näst bästa resultatet var herr *Hjalmar Martinsson*, Blåsutvägen 15, 3 tr., Enskede. Han har gissat på 1 871 239 samtal, och denna prestation belönas med ett tröstpris på tio kronor.

Plingelin

Tillbaka till naturen!

Vad beror det på att det så sällan är någon arbetare som skriver någon artikel i KONTAKTEN, frågades det under rubriken »Herr Red.» i nr 6 år 1949.

Jag frågar nu: Varför är det inte flera som skriver insändare i vår tidning? Öppnar man Expressen eller AT eller vilken tidning som helst, så syns det minsann att det finns händelser att diskutera eller fel att påpeka. Kanske inte företaget LME har några fel längre? Eller har vi blivit så disciplinerade fackföreningsmedlemmar att vi inte vågar yttra oss skriftligt i s. k. finare sammanhang?

Annars borde väl »Herr Red.» vara ett synnerligen lämpligt forum att yttra sig under för *alla* kategorier LM-are. Kom an VD och lärlingsgossar!

Jo, nog finns det att anmärka på!

T. ex. maten. Har inte herrar (alternativt damer) matkommitterade läst igenom röstningsresultaten ännu? För ni kunde väl inte undgå att se, att jag ville ha en rikhaltig sortering färsk *råkost* med finfin potatis till? (Ja, råkostare är bra folk det med! Det skall ni inte skratta åt.) Vad de andra röstade på vet jag inte, men inte kan jag tro att de ville ha sådan degenererande hyperciviliserad mat, som de sitter och petar i på luncherna. Nej, »tillbaka till naturen» på alla områden där det är en vinst för *människan*, det är modellen!
GK

Nyårshälsning

Vid jul- och nyårshelgerna är alla snälla och glada. Vart man går hör man ett hurtigt »God Jul» eller »Gott Nytt År». En vacker sed, tycker sign. Varje jul- och nyårshelg har jag undrat över varför inte VD och VtC önskar sina underlydande god helg.

Anslagstavlor — som ju enbart är till för ledningens meddelanden — kunde helt säkert lämna plats åt en jul- och nyårönskan, undertecknad av VD och kontrasignerad av VtC.

Visserligen har vi ju KONTAKTEN som förmedlare av hälsningar från högre ort, men ett stencilerat anslag skulle säkerligen icke undanrycka grundvalarna för vår välredigerade och trevliga publikations existensberättigande. Det skulle ytterligare accentuera ledningens strävan att stärka samhörigheten mellan ledningen och personal av alla grader, och borde nog inte underskattas. *Bror Edström*

Gott skottår

(Forts. från sid. 8)

Lagsammansättningen och tävlingsbestämmelserna är desamma som för »Korporationssskjutningen».

Klubbmästare för 1949 i de olika skytteklubbarna inom Eriesson-koncernen blev: L M Eriessons Skytteklubb: John Sundberg, HF/Cr; Svenska Radioaktiebolagets Skytteklubb: Eric Elfven; Skytteklubben, Svenska Elektronrör: Ragnar Lagerström; L M Eriessons Kabelverks Skytteklubb: G W Svensson; Korporationsklubben LME, Skyttesektionen, Söderhamn: Elov Eriksson; Korporationsklubben LME, Skyttesektionen, Katrineholm: Alf Carlsson.

Korporationsfältskytten i Stockholm omfattas icke med ett intresse, som tillfredsställer arrangörerna. Till denna tävling räknas de fyra av Stockholms Skytteförbund anordnade fältskjutningarna, vid vilka klasserna 2, 3, 4 och M tävla gemensamt.

De fem bästa resultaten i varje fältskjutning har medräknats, dock högst två resultat från klass M och minst ett från klass 2 eller 3. Endast 8 korporationer deltog i 1949 års tävling, och L M Eriessons Skytteklubb kom på andra plats efter Spärvägen.

För att stimulera de mindre korporationerna att deltaga i denna tävling har de deltagande korporationerna uppdelats i två grupper. Till grupp A skola höra: Spärvägen, L M Eriesson, NK, Esselte och Mjölcentralen. Övriga ingå i B-gruppen, och med tanke på lagsammansättningens formbarhet borde även den minsta korporation kunna ha chansen att göra sig gällande.

För Eriesson-koncernens skytteklubbar gäller i detta sammanhang: Deltag flitigt i fältskytte!

L M Eriessons Skytteklubb har de två senaste åren anordnat en *klubbtävling mellan gevärsskyttar och pistolskyttar*, varvid tävlats med båda vapnen, och resultaten lagts samman. I pistol skjutes 20 skott på 30 m avstånd, stående, och i gevär skjutes 20 skott på 300 m avstånd, liggande. I båda skjutningarna räknas handikap, beroende på vilken skjutklass den tävlande tillhör. Individuell segrare blev 1949, som 1948 Å Wærnlund, HF/Tfp. L M Eriessons Skytteklubb har även en mycket livaktig *pistolsektion*, vilken är ansluten till Svenska Pistolskytteförbundet. Sektionen deltog med framgång i 1949 års Rikstävling med pistol på hemortens banor. Klubbmästare för 1949 blev Å Wærnlund, HF.

Om man summerar intrycken från det gångna året, framstår resultatet som ganska gott. Och inför det nya skytteåret,

Vem är det?

Pristävlan för KONTAKTEN:s läsare

1

2

3

4

5

6

Vem identifierar ovanstående »ansikten»? För att hjälpa läsarna en smula på traven kunna vi avslöja att hela bilderna var av ovanstående fragment är hämtade varit införda i KONTAKTEN för år 1949. Lösningar märkta »Vem är det?» kan föreda den 1 mars sändas till KONTAKTEN:s redaktion som belönar först öppnade rätta lösning med tio kronor.

LME:s bridgeklubb

Deltagareantalet i LME:s bridgeklubb är nu uppe i över 100 med spelaftnar varje onsdag i matsalen. Någon nybörjarkurs kommer klubben inte att anordna detta spelår men med Stockholms korporationsbridgeförbund har överenskomme träffats att de tar emot dem som vill sätta sig in i spelets finesser. Alla upplysningar lämnas av N Östling, tel. 45 13 45 efter kl. 17.00.

som redan börjat i och med fältskjutningarna, är det att hoppas att skytteintresset bland Eriesson-koncernens många anställda ej skall minskas, utan att allt fler skola komma ut till skjutbanorna, när träningen börjar till den stora Korporationssskjutningen. Träningskjutningarna börjar redan i början av april. Kom med och bidrag till att befästa L M Eriessons goda rykte som en av de främsta bland skyttekorporationerna!

K B Olsbro

FRÅN FÖRETAGSNÄMNDERNA

En särskild bilaga innehållande referat från sammanträden med företagsnämnderna inom koncernen bifogas Kontakten från och med detta nummer. Härigenom kommer läsarna att få en fylligare bild av vad nämnderna utträttar än vad som tidigare varit möjligt att ge på grund av det begränsade utrymmet.

Vid sammanträden i slutet av 1949 behandlade så gott som alla företagsnämnder inom koncernen en skrivelse från 1949 års skatteutredning. Utredningen hade i denna skrivelse anhallit, att nämnderna skulle diskutera, om den nuvarande inkomstbeskattningen kunde anses ha skapat obenägenhet för övertidsarbete, benägenhet för att taga lediga dagar, att utöka semestern eller att på annat sätt begränsa arbetsinsatsen. Elva företagsnämnder diskuterade dessa skattefrågor, och vid ett företag behandlades de på annat sätt. Det skulle föra för långt att referera vad som framkom vid varje sammanträde. Det är inte heller nödvändigt, eftersom uttalandena i stort sett överensstämde. I de flesta fall ansåg man, att inkomstbeskattningen inte orsakade någon obenägenhet för övertidsarbete. Där emot framhölls från flera håll att otillräcklig kännedom om skillnaden mellan den slutliga skatten och källskatten kanske har sådana verkningar, eller i varje fall hade det vid källskattesystemets införande. I en nämnd visade en av representanterna med sifferexempel, att avdraget för preliminär skatt kan bli så stort vid övertidsarbete, att det inte direkt uppmuntrar till sådant. Den obenägenhet för övertidsarbete, som kunde förmärkas, ansågs på de flesta håll till stor del bero på önskan att få disponera sin fritid. Vidare framhölls att bestämmelserna beträffande fastställandet av existensminimum kan inverka hämmande på viljan att öka inkomsten. I ett fall framfördes önskemål om att reglerna beträffande ortsavdragen vid inkomsttaxeringen närmare skulle ansluta till bestämmelserna om existensminimum. Det nämndes också, att de fastställda inkomstgränserna för erhållande av vissa sociala förmåner, t. ex. bostadsbidrag, kan förmodas ha samma inverkan på arbetsinsatsen som inkomstbeskattningen.

Av uttalandena att döma synes inkomstbeskattningen ej heller ha någon inverkan på benägenheten att taga lediga dagar, att utöka semestern eller att på annat sätt begränsa arbetsinsatsen. Det ansågs närmast vara den höjda levnadsstandarden och förhållandet, att båda makarna i många fall har förvärvsarbete, som medför, att man anser sig dels ha råd och dels behöva taga ledigt från arbetet.

Svenska Radioaktiebolaget

Ordinarie sammanträde den 17 november 1949

Enligt bestämmelserna i avtalet om företagsnämnder hade nyval av halva antalet av arbetarnas och tjänstemännens representanter företagits. Därvid hade som nya ordinarie ledamöter utsetts av arbetarna hr John Leinäs och av tjänstemännen hr Mauritz Petersson.

Hr Wirén meddelade, att *förslagskommittén* behandlat sju förslag, som inkommit sedan föregående nämndsammanträde. För ett av förslagen ansågs ersättning böra utgå. Ett annat av förslagen skulle ytterligare utredas.

Hr Sellerstedt tog upp frågan om *klubb- och styrelserum* för arbetarna. Ordföranden skulle tillsammans med hr Wirén undersöka eventuella möjligheter att inreda en sådan lokal.

En av företagsnämndens viktigaste uppgifter är att verka för *trivsel på arbetsplatsen*, framhöll hr Sellerstedt. Som det nu är, går det ofta alltför formellt till vid samarbetet mellan olika kategorier av anställda. Han ansåg, att denna fråga bör behandlas på ett kommande sammanträde.

Ordföranden lämnade ett meddelande om hur *sjukvårdsfrågan* lösts vid företaget, varom de anställda informerats genom anslag. Dessutom behandlades 1949 års *skatteutrednings* skrivelse.

Filialen i Göteborg

Ordinarie sammanträde den 21 november 1949

Ordföranden meddelade, att studiehandböcker utdelats till intresserade personer och att en kabelskrivningskurs hållits som ett led i den tidigare diskuterade utbildningsverksamheten. Ordföranden tog upp frågan om *sparsamhet med förbrukningsmateriel* och anhöll, att ledamöterna ville förbereda en diskussion till kommande sammanträde genom att taga exempel från sina arbetsplatser, t. ex. beträffande sparsamhet med råpluggbör, kabel m. m. Hr Gustafsson meddelade, att man inför den förestående verktygsinventeringen vore tacksam för upplysning om de principer, som tillämpas beträffande *montörernas ersättningsskyldighet för förkomna verktyg*. Man enades om att dessa principer skulle närmare behandlas vid nästa sammanträde.

Hr Sjöholm påpekade, att den nuvarande begränsningen av *reseförskotten* till i regel 100 kr medför olägenheter, om resan varar längre tid än en vecka. Ordföranden meddelade, att reseförskotten skall vara så stora, att de som regel räcker för den planerade resan. Blir resan längre än beräknat, kan ytterligare medel rekvireras vid närmast följande avlöningstillfälle per brev eller på annat lämpligt sätt.

Hr Gustafsson tog upp till behandling frågan om utskrivning av *specifikationer för middagspengar*. Efter kort diskussion enades man om att utreda frågan och därefter upptaga den till ny behandling. 1949 års skatteutrednings skrivelse behandlades. Dessutom refererade sekreteraren de anföranden, som bolagets försäljningsdirektör Åberg och finansdirektör Ohlin hållit vid Huvudfabrikens nämndsammanträde i november 1949 beträffande bolagets affärer med Polen och devalveringens inverkan på bolagets affärer. (Se nr 6/1949 av KONTAKTEN.) Ordföranden meddelade vidare beträffande *förslagsverksamheten*, att inga förslag inlämnats sedan föregående sammanträde.

Fabriken i Söderhamn

Ordinarie sammanträde den 23 november 1949

Ordföranden lämnade en redogörelse för *arbetstillgången* vid fabriken under 1950 och nämnde, att det planerade produktionsprogrammet beräknas vara tillräckligt för verkstadens kapacitet med nuvarande personal.

Den nybildade *förslagskommittén* bestående av hrr Forsman, E Karlsson och Er-ling jämte ordföranden hade hållit sitt första sammanträde den 16 november och därvid behandlat dittills inkomna sex förslag, vilka föredrogs i nämnden. Samtliga förslag hade belönats med sammanlagt 180 kr. Jag hoppas, sade ordföranden, att förslagsverksamheten i fortsättningen skall bli livlig, och han nämnde, att förslagsställarna lämnas hjälp med utarbetandet av förslag om så erfordras. Hr Forsman framförde önskemål om att *musik under arbetet* skall spelas oftare och under längre perioder än vad nu är fallet. Frågan kommer att behandlas av två arbetarrepresentanter jämte ordföranden.

Hr Schön meddelade, att man inom verkstadsklubben preliminärt diskuterat instiftandet av en *sjukhjälpsfond*. Man hade tänkt sig, att arbetarna skulle bidra med vissa avgifter och att pliktmedelsfonden eventuellt skulle få användas för detta ändamål. Frågan skall ytterligare utredas och därefter ånyo behandlas.

Hr Schön interPELLERADE ordföranden om *företagets bostadspolitik*. Läget på bostadsmarknaden är bekymmersamt, sade han, och bostadsfrågan är ett allvarligt problem för många av våra anställda. Ordföranden nämnde bl. a., att LME av olika skäl icke uppfört bostadshus i egen regi eller subventionerat sådana för de anställda. Subventionerade bostäder innebär naturligtvis vissa fördelar för de anställda, sade han, men man skall icke glömma bort den nackdel, som består däri, att vederbörande blir mer eller mindre bundna till företaget, eftersom den som slutar sin anställning i regel också måste lämna sin bostad. Bolaget har, med relativt gott resultat, gjort stora ansträngningar för att Söderhamn skall få en större bostadskvot och vår personal har fått disponera ett ganska stort antal av de nytillkomna lägenheterna.

För närvarande räknar vi med, sade han, att i de bostadsbyggen, som nu planeras, erhålla så pass många lägenheter, att bostadssituationen för våra anställda skall bli betydligt bättre.

Sekreteraren refererade de anföranden, som bolagets försäljningsdirektör Åberg och finansdirektör Ohlin hade hållit vid Huvudfabriken vid senaste nämndsammanträdet beträffande *bolagets affärer med Polen* och *devalveringens inverkan* på bolagets affärer. (Se nr 6/1949 av KONTAKTEN.) 1949 års skatteutrednings skrivelse behandlades även vid sammanträdet.

Kabelverket i Älvsjö

Ordinarie sammanträde den 25 november 1949

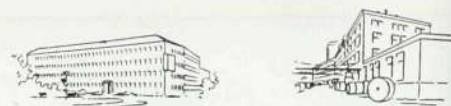
Ordföranden meddelade beträffande *förslagsverksamheten*, att sju förslag inkommit sedan föregående sammanträde, varav tre skall ytterligare behandlas. För två förslag har ersättning lämnats med sammanlagt 105 kr.

Har arbetseffektiviteten vid Kabelverket minskat? Ordföranden meddelade, att en utredning har företagits, sedan frågan väckts vid föregående sammanträde. Man har därvid ej kunnat konstatera någon sänkning av arbetseffektiviteten hos de äldre arbetare, som varit i bolagets tjänst under lång tid. Av olika skäl kan emellertid utredningen inte anses ge svar på frågan med någon matematisk noggrannhet, sade han. På vissa håll har effektiviteten företett mindre höjningar och på andra mindre sänkningar. Skillnaderna är inte större än att de kan bero på fel i utredningsmaterialet. För Kabelverket som helhet har emellertid produktionen per arbetare minskat sedan 1939 beroende bl. a. på överrörligheten bland arbetarna. Hr Fjellström nämnde, att dessa uppgifter i stort sett överensstämde med den uppfattning man har på arbetarhåll.

Hr Nilsson framförde önskemål om att *arbetarnas avlöningar* skall utbetalas på arbetstid för att undvika köbildning och svårigheter att passa tågtider. Frågan kommer att tagas upp till förnyad behandling efter utredning.

Hr Nilsson framhöll vidare att *den gamla duschanläggningen* borde förbättras i väntan på att de nya fabrikslokalerna med bättre duschanläggning färdigställs. Ordföranden lovade, att förbättringar skall vidtagas om så är möjligt, och frågan utredes av hr Eklöv.

Ordföranden tog upp frågan om *sparsamhet med förbrukningsmateriel* och anhöll, att ledamöterna från sitt dagliga arbete skulle hämta exempel till en kommande diskussion. Dessutom behandlades 1949 års skatteutrednings skrivelse.

Sieverts Kabelverk

Ordinarie sammanträde den 28 november 1949

Hr Nordling har inträtt som ordinarie ledamot i stället för hr T Larsson, som slutat sin anställning vid bolaget. Hr Nordling utsågs till vice ordförande efter hr Larsson.

Ordföranden meddelade beträffande *förslagsverksamheten*, att tre förslag inkommit sedan föregående sammanträde. För två av dessa har ersättning ansetts böra utbetalas med sammanlagt 630 kr.

Sjukvårdsfrågan behandlades vid sammanträdet. Från företagsledningen hade tidigare föreslagits, meddelade ordföranden, att arbetarna skulle kollektivt och obligatoriskt anslutas till erkänd sjuk-kassa. Dessa hade emellertid icke accepterat detta förslag på grund av den förestående omorganisationen av de erkända sjuk-kassornas verksamhet. För tjänstemännens del kommer dock sjukvården att ordnas genom kollektiv anslutning till sjuk-kassa. Ordföranden nämnde vidare, att förhandlingar om anställande av en verksläkare pågår. Avsikten är, att denna skall ha mottagning i fabriken sjukvårdsavdelning vissa tider på dagen.

I frågan om *rationalisering av arbetet med betningen på avdelning 21* meddelade ordföranden, att en elektrisk truck beställts för transporterna från kopparförrådet på gården till betningen och från betningen till tråddragningsmaskinerna. Härigenom blir detta arbete avsevärt underlättat.

Vidare diskuterades utökning av *arbetarmässen* och iordningställandet av *klädrum* i nya gummiledningsfabriken. Dessutom behandlades 1949 års skatteutrednings skrivelse.

Telesignalfabriken, Gröndal

Ordinarie sammanträde den 29 november 1949

Ordföranden meddelade beträffande *ordersituationen*, att orderstocken vid Telesignalfabriken i slutet av september 1949 var praktiskt taget lika stor som vid 1948 års slut. Med nuvarande tillverkningskapacitet motsvarar den något mindre än ett års leveranser. Orderstocken är alltså fortfarande hög i betraktande av att större delen av artiklarna bör kunna levereras med korta leveranstider eller från lager. Man måste emellertid komma ihåg, sade han, att det inte är säkert, att alla

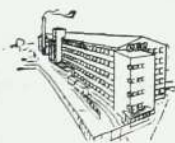
dessa order i verkligheten blir levererade, eftersom vi kan få annulleringar. Vidare kan importrestriktionerna i många länder medföra, att leveranser blir uppskjutna under lång tid, vilket även kan få till följd, att order annulleras. »Affärsklimatet» har blivit hårdare på senare tid. Konkurrensen har ökat, och importregleringarna i våra avnämrländer är besvärliga.

Han nämnde också, att de legoarbeten, som under några år lämnats till andra firmor, nu håller på att avvecklas med hänsyn till den större leveransmöjligheten hos koncernfabrikerna och den egna verkstaden. För nästa år förutses att förhållandet mellan detaljtillverkning och hopsättning kommer att förskjutas så, att hopsättningen blir relativt större. Ifråga om många artiklar är nämligen tillgången på detaljer god, under det att hopsättningsarbetet återstår i stor utsträckning.

Beträffande *förslagsverksamheten* meddelade ordföranden, att nio förslag inkommit sedan föregående sammanträde. För två förslag utgår ersättning med tillsammans 100 kr. Ett av förslagen berörde en lönefråga och bör alltså icke behandlas i företagsnämnden. Ett förslag bordlades för vidare utredning.

Frågan om *rökning på verkstaden* hade upptagits till behandling av hr Guillothe. Ordföranden meddelade, att företagsledningen kommer att sätta sig i förbindelse med brandmyndigheter och försäkringsbolag för att få frågan utredd, varefter besked kommer att lämnas. Företagsledningen har principiellt ej något att invända mot att rökförbudet upphäves i lokaler där så lämpligen kan ske. Vidare diskuterades *ventilationen vid slipningen* i lokalerna Ormbergsvägen 7. Genom företagsledningens försorg kommer möjligheterna till förbättring av förhållandena att undersökas.

Dessutom behandlades ett par problem betr. *tvättanordningarna i omklädnadsrummen och dörrarna vid godsmottagningen*. Ordföranden lämnade ett meddelande om att *pilsnerservering* skulle tillåtas i matsalen och 1949 års *skatteutrednings* skrivelse diskuterades.

Fabriken i Karlskrona

Ordinarie sammanträde den 14 december 1949

De uppsägningar av arbetare och tjänstemän, som gjorts vid fabriken, diskuterades, och hr Tobiasson lämnade på hr Jändels önskan en del upplysningar om bakgrunden till avskedandena. Förfrågningarna på telefonapparater såväl från Sverige som från utlandet har visat en ned-

åtgående tendens, sade han. Vissa leveranser av beställningar för bl. a. Mexico och Argentina har måst uppskjutas. Beträffande exempelvis Argentina beror detta på importregleringarna där. Han påpekade, att affärer med telefonapparater alltid har skett på kort sikt. Kunderna önskar i regel leverans från lager. Detta är anledningen till att omkastningar i läget sker så hastigt som nu varit fallet. Man kan emellertid hoppas, att situationen så småningom förbättras, även om vissa avskedanden nu måst göras. Ingående utredningar gjordes, innan detta steg togs, och dessa visade, att det var omöjligt att fortsätta med bibehållen produktionskapacitet. Detta hade nämligen inneburit alltför stora investeringar i förråd och lager.

Ordföranden meddelade, att 131 personer sagts upp, varav 76 manliga arbetare, 49 kvinnliga arbetare och 6 kvinnliga tjänstemän. Varsel hade lämnats i vederbörlig ordning till hr Jändel, som är den av arbetarna utsedde varselmottagaren. Personalrepresentanterna hade även informerats i frågan.

Principerna för uppsägningarna diskuterades på hr Pagels önskan. Ordföranden påpekade härvid, att hänsyn tagits till önskvärdheten av att företaget betjänas av skickliga och för verksamheten lämpliga arbetare. Om valet stått mellan arbetare av lika skicklighet och lämplighet, har hänsyn tagits till anställningstidens längd, försörjningsplikt och andra sociala förhållanden. Detta är de principer som arbetsmarknadens huvudorganisationer kommit överens om. Fru Fredriksson framhöll, att det förmodligen är mycket svårt att bedöma en arbetares skicklighet, eftersom verkstadsbefäl och arbetare arbetat tillsammans så kort tid. Ordföranden framhöll, att han diskuterat med förmän och klubbledning beträffande föreslagna uppsägningar för att såvitt möjligt undvika orättvisor. Hr Pettersson ansåg, att skicklighet och duglighet i första hand måste vara avgörande men att i andra hand hänsyn skulle tagas till enbart anställningstidens längd. Det torde vara så gott som omöjligt att undvika irritation när det gäller avskedanden, påpekade ordföranden. Det är en allvarlig fråga att minska arbetsstyrkan, och för den skull måste vi alla hjälpas åt att komma över de svårigheter, som detta innebär.

Hr Pagels tog upp frågan om s. k. *företagsaftnar*, där upplysningar om företaget kan lämnas i samband med underhållning. Man enades om att hänskjuta frågan till fritidskommittén.

Ingenjör Callmin lämnade en redogörelse för olika *tillverkningsmetoder*. Karlskronafabrikens uppgift är att göra telefonapparater med hög kvalitet till lägsta möjliga pris, sade han, och vid fastställandet av de lämpligaste tillverkningsmetoderna måste hänsyn även tagas till det

antal arbetsstycken, som i varje särskilt fall kommer att tillverkas per år. De tre faktorerna pris, kvalitet och styckeantal måste avvägas så, att man når ekonomiskt optimum. Med hänsyn till styckeantalet skiljer man på tre huvudtyper av fabrikation, vilka var och en har sin speciella tillverkningsmetod: stycketillverkning, serietillverkning och masstillverkning. Ingenjör Callmin redogjorde för vad dessa olika metoder innebär och nämnde, att masstillverkningsmetoden tillämpas vid Karlskronafabriken beträffande exempelvis klangar, kärnplåtar m. m., serietillverkningsmetoden beträffande de flesta gemensamma detaljerna, stommar, bottenplåtar m. m. och stycketillverkningsmetoden beträffande plintar, fjädergrupper m. m.

Aktiebolaget Alpha, Sundbyberg.

Ordinarie sammanträde den 15 december 1949.

Ordföranden nämnde inledningsvis med hänvisning till de uppgifter, som förekommit i dagspressen om *driftsinskränkning* vid LM:s fabriker i Norrtälje och Karlskrona, att dessa för Alphas del icke torde ha någon större inverkan. Inskränkningarna berör nämligen i första hand telefonapparatdetaljer, som Alpha i samband med Karlskronafabrikens igångsättande i alla fall fått lämna ifrån sig.

Försäljningschefen, hr Thorén, lämnade vissa upplysningar om *ordreläget* per den 30/11 1949. Genom de på senare tid minskade beställningarna av plastartiklar från moderföretaget och svårigheten att få fram nya verktyg för annan produktion har den totala orderstocken sjunkit något. En något reducerad försäljning av installationsmateriel, huvudsakligen vägguttag, har tyvärr nödvändiggjort viss inskränkning av tillverkningen vid verkstaden i Uddevalla. För nästa år emotses dock en viss återhämtning för denna verkstad beroende på väntad ökning av byggnadsverksamheten.

Vidare behandlades ett förslag beträffande *materialbesparing*, innebärande att listor med priser på olika verktyg och förbrukningsartiklar sattes upp vid utlämningsställena, så att var och en får en uppfattning om vilka värden han handskas med. Förslaget skulle snarast möjligt realiseras.

Ytterligare diskuterades *tekniska avdelningarnas och försäljningsavdelningens verksamhet, omflyttningen* inom lokalerna och information till personalen. Senare har överenskommit att efter sammanträdena utsända meddelanden beträffande företagsnämndens verksamhet.

Huvudfabriken

Ordinarie sammanträde den 3 februari 1950.

Ordföranden meddelade, att arbetare och tjänstemän vid avtalsenliga nyval av halva antalet representanter för mandatåret 1950 omvald de ordinarie representanter, som denna gång stod i tur att avgå. Nya suppleanter är från arbetarna hr Milton, Vta 32, och hr Å Gustavsson, Vta 13, i stället för fru H Eriksson, Vta 19, och hr S Dagqvist, Vta 13. Tjänstemännen har utsett ingenjör J Lind, Gnm, till ny suppleant i stället för ingenjör H Berglund, Vtv. Beträffande företagsledningens representanter har någon förändring inte vidtagits.

Med hänvisning till den vid förra sammanträdet upptagna frågan om *sparsamhet med materiel* påpekade hr Thorelli, att materialkostnaden utgör en relativt stor del av den totala kostnaden för de flesta av våra produkter. Det är alltså av vikt att spara på såväl råmaterial som förbrukningsmateriel och förbrukningsverktyg. Årskostnaderna för t. ex. emballagemateriel är för närvarande ca 400 000 kr, för förbrukningsverktyg ca 1,6 milj. kr, för hjälpmateriel som trassel, oljor och rengöringsmedel ca 400 000 kr och för kontors- och ritmateriel ca 400 000 kr. För närvarande måste tyvärr en hel del material av sämre kvalitet som inköpts under kriget skrotas. Detta bör vara en ytterligare spörre till sparsamhet, så att förlusterna på krismaterial kan i någon mån reduceras. Hr Blomgren omtalade, att man på Vta 19 kunnat minska förbrukningen av bl. a. borr, gängtappar och vissa lådor genom att rekvisition måste ske genom förmanen. Hr Eriksson framhöll, att arbetsledarna har en mycket stor uppgift att fylla, när det gäller att iakttaga sparsamhet med material. De bör särskilt vinnlägga sig om att lära yngre arbetare detta. Hr Edv. Jonsson påpekade, att ett par man på Vtt är utslutande sysselsatta med att undersöka, hur man på bästa sätt skall kunna tillvarataga materialspill. Diskussionen visade, att ledamöterna ansåg frågan vara av stor betydelse. Den kommer därför säkerligen att bli föremål för uppmärksamhet på olika håll.

I samband med hrr Nordströms och Blomgrens redogörelse vid förra sammanträdet för en studieresa till Tyskland gjordes vissa jämförelser mellan lärlingsutbildningen vid tyska och svenska företag. Med anledning härav lämnade nu hr Tiberg en redogörelse för *lärlingsutbild-*

ningen vid Huvudfabriken. Eleverna går tre år i skolan. De är under den tiden kontraktsbundna och erhåller lön. Skolan bedrivs av Stockholms Stads Lärlings- och Yrkesskolor, som håller med lärare och viss undervisningsmateriel. Bolaget tillhandahåller lokaler för undervisningen. Som lärare fungerar i stor utsträckning ingenjörer från bolaget. Den teoretiska undervisningen omfattar för närvarande för mekaniker 720 timmar och för elektriker 600 timmar. Timantalet för den senare kategorien skall emellertid ökas till 720 timmar. Under den praktiska utbildningen i verkstaden förflyttas lärlingarna efter vissa grunder från avdelning till avdelning. Det har visat sig svårt för förmännen och de äldre arbetarna att ägna tillräcklig tid åt lärlingarna under den praktiska utbildningen på avdelningarna. Därför har det systemet börjat införas, att en äldre lärling eller annan äldre person utses som ledare för en arbetsgrupp av lärlingar på en verkstadsavdelning. Meningen är, att eleverna under arbetet i en sådan grupp skall lära sig utföra de arbetsuppgifter, som förekommer på avdelningen så bra, att de kan taga dessa på ackord. Under utbildningen får eleverna även i den lärlingsverkstad, som finns inrättad, tillverka vissa produkter under överinseende av instruktör.

Hr Fast påpekade, att även instrumentmakare, maskinreparatörer och uppsättare borde få mekanisk utbildning. Han vände sig mot metoden att låta lärlingarna gå som springpojkar till att börja med, och ansåg det inte heller ur utbildningssynpunkt lämpligt, att lärlingar får sitta med tempoarbete. Det är nödvändigt, sade hr Tiberg, att eleverna får gå som springpojkar i början av sin utbildning, så att de lär sig hitta ordentligt på verkstaden och lär känna en hel del personer, som de senare kommer i beröring med. Likaså måste tempoarbetet finnas i utbildningen. Man kan inte bli en god yrkesarbetare utan att ha prövat på det. Hr Blomgren framförde bl. a., att till den teoretiska utbildningen bör läggas några timmar om fackföreningens praktiska arbete på verkstaden liksom beräffande vissa sociala frågor, som lärlingarna kommer i kontakt med. Hr Ringberger önskade, att något göres åt att förbättra kontakten mellan lärlingarna och de äldre arbetarna och förmännen på avdelningarna. För närvarande brister det en hel del hävidlag. Hr Å Andersson påpekade, att de, som utbildas till svagströmsmontörer, bör få praktisera vid våra egna svagströmsanläggningar. Därefter övergick man till att behandla *förslagsverksamheten*. Hr Tiberg meddelade, att endast ett förslag hade inkommit till verkstadens förslagskommitté sedan föregående sammanträde. Det hade belönats med 50 kr. Ordföranden föredrog fyra förslag, som inkommit till kon-

torets förslagskommitté. Ett av dessa hade belönats med 25 kr. Två är ännu inte slutbehandlade. Ledamöterna var överens om att förslagsverksamheten för närvarande tycks föra en tynande tillvaro och att åtgärder måste vidtagas för att stimulera den. En kommitté tillsattes med uppgift att utröna, hur man på lämpligt sätt skall kunna väcka intresse för förslagsverksamheten.

Hr Eriksson hade vid föregående sammanträde framfört en del önskemål beträffande några *ordningsfrågor rörande verkstadspersonalen*. Hr Edv. Jonsson besvarade dem nu och meddelade, att verkstadsarbetarnas avlöningar kommer att få utbetalas på arbetstid. Plikt skall inte behöva betalas av arbetare, som tidstämpelar precis på det klockslag, när arbetet skall börja, t. ex. kl. 7.00, utan först om stämpling sker en minut senare, t. ex. kl. 7.01. Önskemålet om att tidstämplingen vid lunchrasten slopas kan verkstadsledningen inte tillmötesgå på grund av personalens olika lunchtider. Beträffande principerna för ledighet för bevästande av folkhögskolekurser framhöll hr Jonsson, att arbetet i första hand måste få avgöra, om ledighet skall kunna beviljas, men hänsyn togs i så stor utsträckning som möjligt till vederbörandes önskemål. Beträffande klagomål rörande cykelställen vid västra fasaden meddelade ordföranden, att man genom grusning har försökt få bort de vattensamlingar, som bildas där vid regnväder. Önskemålen, att dessa cykelställ skall bytas ut mot bekvämare av den typ, som förekommer vid östra fasaden, kan tills vidare ej förverkligas på grund av de mycket höga kostnaderna för en sådan ändring. Om möjligt skall emellertid någon förbättring göras särskilt med tanke på den kvinnliga personalen.

Hr Å Andersson tog upp en *organisationsfråga beträffande vissa serviceavdelningar*. Han påpekade, att det t. ex. vid reparations- och ändringsarbeten deltagar rörmokare från Vta 01, elektriker från Vta 06, reparationsarbetare från Vta 11 och arbetare från byggnadsavdelningen. Alla dessa grupper är beroende av varandra, och även om det för närvarande finns en »samordningsminister», så är kanske organisationen litet tungrodd och behöver förbättras. Frågan kommer att närmare undersökas genom verkstadsledningens försorg.

Fru Ekenberg framförde önskemål om att arbetarna vid Vta 22 vid tillfälle skulle få se de detaljer de tillverkar i funktion, t. ex. genom ett besök hos Rikstelefon. Det skulle vara av värde ur produktions-synpunkt. Verkstadsledningen kommer att undersöka möjligheterna att förverkliga ett sådant besök. Till sist visades två filmer, »Sanningen om Johansson» och »Samspel», som inspelats på uppdrag av Ekonomisk Information.